

E – PRIROČNIK

ERASMUS + KA2

Učenje na daljavo za ranljive odrasle

KAZALO VSEBINE

1. Uvod	2
2. Metode učenja na daljavo za brezposelne	4
2.1. Značilnosti in ovire.....	4
2.2. Motivacija ciljne skupine za vključevanje v dejavnosti učenja na daljavo	5
2.3. Metode učenja na daljavo za brezposelne.....	6
3. Metode učenja na daljavo za odrasle s posebnimi potrebami	17
3.1. Značilnosti in omejitve ciljne skupine.....	17
3.2. Motiviranje ciljne skupine, da pristopi k dejavnostim učenja na daljavo	17
3.3. Metode učenja na daljavo za ciljne skupine.....	18
4. Metode učenja na daljavo za starejše odrasle	28
4.1. Značilnosti in omejitve ciljne skupine.....	28
4.2. Motiviranje ciljne skupine za pristop k aktivnostim učenja na daljavo.....	28
4.3. Metode učenja na daljavo za starejše odrasle	29
5. Metode učenja na daljavo za priseljence	35
5.1. Značilnosti in omejitve ciljne skupine.....	35
5.2. Motiviranje ciljne skupine, da pristopi k dejavnostim učenja na daljavo	35
5.3. Metode učenja na daljavo za priseljence	36
6. Metode učenja na daljavo za osipnike	46
6.1. Značilnosti in omejitve ciljne skupine.....	46
6.2. Motiviranje ciljne skupine za pristop k aktivnostim učenja na daljavo.....	47
6.3. Metode učenja na daljavo za osipnike	48
7. Metode učenja na daljavo za podeželsko prebivalstvo.....	54
7.1. Značilnosti in omejitve ciljne skupine.....	54
7.2. Motiviranje ciljne skupine, da pristopi k dejavnostim učenja na daljavo	54
7.3. Metode učenja na daljavo za osebe iz podeželja	55
8. Zaključek.....	61

1. Uvod

METODE UČENJA NA DALJAVO ZA RANLJIVE CILJNE SKUPINE ODRASLIH

E-priročnik je nastal v okviru Erasmus+ projekta KA2 Učenje na daljavo za ranljive odrasle. Nastal je v sodelovanju strokovnih delavcev projektnih partnerjev iz različnih držav:

- Zasavska ljudska univerza – Slovenija
- Ljudska univerza Jesenice – Slovenija
- Pučko otvoreno učilište Koprivnica – Hrvaška
- Oü vestifex – Estonia
- Gear up – Nizozemska
- L.C. Educational LTD – Ciper

Potrebo po e-priročniku utemeljujemo s potrebo organizacij za izobraževanje odraslih po soočanju z izzivi nastalimi zaradi pandemije COVID-19. Čas pandemije, ko je bilo treba vse izobraževanje izvajati na daljavo, je vplival na upad vključenosti, predvsem pri ranljivih skupinah odraslih. Mednje sodijo predvsem tisti, ki so manj izobraženi, nimajo tehnologij in tudi ne znanja IKT. Več kot 70 % udeležencev izobraževanja odraslih so ranljivi odrasli, ki predvsem v tem času potrebujejo znanje in veščine za ukrepanje v novih razmerah, ki jih prinaša pandemija. Vsi uporabljamo različne strategije in metode učenja na daljavo, vendar zaradi posebnosti ranljivih skupin, učnih ovir in motivacijskih dejavnikov znane in razvite strategije in metode ne delujejo.

Izobraževalci odraslih se zavedamo, da je bilo v času »zaprtja držav« učenje na daljavo ključnega pomena za zagotovitev kontinuitete izobraževanja, za zagotovitev stika z zunanjim svetom in za nadaljnjo krepitev kognitivnih in nekognitivnih sposobnosti odraslih.

V e-priročniku so predstavljene v projektu razvite, prilagojene strategije, dobre prakse in metode za učenje na daljavo za naslednje ranljive odrasle:

- starejše,
- priseljence,
- odrasle s posebnimi potrebami,
- brezposelne,
- osipnike in
- podeželsko prebivalstvo.

Neposredna ciljna skupina, katerim je e-priročnik namenjen, so izvajalci izobraževanja odraslih, svetovalci in učitelji, ki so se z učenjem na daljavo, vsaj večina njih, srečali prvič v času pandemije. Takrat so poročali o preobremenjenosti in ovirah, kot je nevednost, kako motivirati in nadzirati učeče se tekom te alternativne oblike poučevanja.

V e-priročniku zbrane dobre strategije in metode učenja na daljavo za ranljive odrasle, so strokovni delavci projektnih partnerjev pilotno preizkusili. Poročajo o zadovoljstvu

udeležencev in o uporabnosti razvitih metod za izvedbo individualnih in skupinskih izobraževalnih aktivnosti na daljavo, za ranljive odrasle. Predstavljene metode odgovarjajo na odprta vprašanja, kako motivirati odrasle za vključitev v izobraževalne aktivnosti na daljavo, kako poskrbeti za tiste, ki potrebujejo dodatno podporo zaradi ne znanja IKT, kako poskrbeti za aktivno vlogo udeležencev aktivnosti učenja na daljavo ter kako doseči učne cilje pri učenju na daljavo. E-priročnik je torej dobra podlaga za razvoj področja učenja na daljavo v prihodnosti in omogoča izvedbo kakovostnih izobraževalnih aktivnosti na daljavo. Ob uporabi e-priročnika je ključno le, da ostanete odprti za inovacije in spremembe, saj trdno verjamemo, da bodo novi pristopi k poučevanju in učenju pomembni tudi v prihodnosti tudi po koncu pandemije.

Majda Suljanović Hodžić, Ljudska univerza Jesenice

2. Metode učenja na daljavo za brezposelne

Brezposelni potrebujejo za iskanje zaposlitve različno znanje, spretnosti in kompetence, ki jih lahko uspešno pridobivajo tudi z učenjem na daljavo, še posebej ko učenje v živo ni mogoče. Učenje na daljavo lahko poteka kot individualno svetovanje ali v skupini. Vsebine učenja na daljavo za brezposelne so lahko zelo različne. Pomembno je, da se brezposelni učijo, kar v tistem trenutku potrebujejo. V ospredju so znanje in veščine, ki jih podpirajo pri iskanju zaposlitve: raziskovanje svojih potreb in potencialov, poznavanje trga dela in dostop do informacij, postavljanje ciljev in sprejemanje odločitev, socialne veščine in veščine predstavitve delodajalcu (prijava na delovno mesto, življenjepis, zaposlitveni razgovor). Pomembno pri izvajanju učenja za brezposelne je v osebo usmerjen pristop.

2.1. Značilnosti in ovire

Ciljna skupina brezposelnih je zelo raznolika skupina in sicer po spolu, starosti, izobrazbi, temeljnih kompetencah, izkušnjah z IKT, trajanju brezposelnosti in drugih življenjskih okoliščinah. Skupno tej ciljni skupini je, da nimajo stalne zaposlitve. Pomembne ovire, s katerimi se spopadajo brezposelni, so lahko nižja izobrazba in slabše razvite kompetence, neskladje med izobrazbo ali spretnostmi ter potrebami na trgu dela, pomanjkljive ali negativne izkušnje iz preteklosti, različne ovire za delo, ki izvirajo iz življenjskih situacij (npr. delovni čas, višina dohodka), nestalne oblike zaposlovanja, nizka samopodoba in samozavest ter otežen dostop do informacij. Brezposelnost posledično poveča tveganje za slabšo finančno zmožnost, slabo razvite socialne veščine in socialno izključenost, družinske težave in negativne vedenjske vzorce, ki se prenašajo skozi generacije znotraj družine, zdravstvene težave, različne oblike zasvojenosti, apatičnost, nestalne oblike dela in delo na črno, nezaupanje v sistem in izobraževanje ...

Zaradi različnih ovir, še posebej pa finančne stiske, imajo brezposelni pogosto otežen dostop do digitalnih naprav in interneta, ki so osnova za vključitev v izobraževanje na daljavo. Za to ciljno skupino je značilna tudi slabša splošna digitalna pismenost, še posebej pri starejših in slabše izobraženih. Na (ne)pripravljenost za izobraževanje na daljavo pogosto vplivajo različni stereotipi, nezaupanje v sodobno tehnologijo, povečan strah pred napravami ter negotovost in nezaupanje v lastne zmožnosti. Njihova motivacija za vključitev v izobraževanje je nizka. Zato že pred vključitvijo v izobraževanje potrebujejo veliko spodbude in pomoči pri dostopu do naprav in tudi pri usposabljanju za uporabo naprav in orodij.

Med potekom izobraževanja na daljavo pri tej ciljni skupini obstaja nevarnost težav s koncentracijo in spominom. Zaradi tega so pri njih zelo pogoste motnje pozornosti, ki jih povzročajo različni moteči dejavniki iz njihovega okolja. Zaradi slabše koncentracije se hitreje utrudijo in predvsem potrebujejo oblike učenja, v katere se sami aktivno vključijo. Kljub temu

so pogosto pasivni, nezaupljivi, zato potrebujejo veliko spodbude s strani mentorja in dovolj časa za aktivno sodelovanje, podajanje mnenj in postavljanje vprašanj.

Zaradi slabše razvitih socialnih veščin brezposelni težje gradijo in vzpostavljajo odnose na daljavo. Ker je pri učenju na daljavo manj možnosti za neposredno druženje in ustvarjanje pristnih odnosov, obstaja nevarnost, da pri brezposelnih ne pride do prave skupinske povezanosti. Pomanjkanje socialnih veščin pa se lahko izraža tudi v obliki nepoznavanja in/ali kršenja pravil bontona (npr. zamujanje, zanemarjanje osebne urejenosti, skakanje v besedo, uporaba neprimerne jezika ...), kar je lahko za druge udeležence moteče in tudi odvračajoče.

2.2. Motivacija ciljne skupine za vključevanje v dejavnosti učenja na daljavo

Brezposelne za učenje motivira potreba po razvijanju različnih spretnosti in kompetenc, ki jih potrebujejo za pridobitev dela. V izobraževanju lahko vidijo osebno korist, doseganje lastnih ciljev, pogosto pa jih vodijo tudi finančne spodbude, ki so povezane z vključevanjem v izobraževanje. Določene skupine brezposelnih imajo zaradi specifik lahko težave z notranjo motivacijo, zato je pri vključevanju v učenje na daljavo še posebej pomembna zunanja spodbuda. Pomembno vlogo pri tem ima povezovanje in sodelovanje z Zavodom za zaposlovanje. Pri širjenju informacij igrajo pomembno vlogo socialni mediji.

Ena glavnih ovir brezposelnih pri učenju na daljavo je, da pogosto nimajo dostopa do naprav in interneta. Morda imajo dostop do pametnega telefona, ne pa tudi do računalnika, zato je treba prilagoditi izbiro orodja za učenje na daljavo ali jim na druge načine pomagati do naprave. Veliko spodbude potrebujejo pri uporabi digitalnih naprav in orodij. Ker so digitalno slabše pismeni, potrebujejo pomoč že pri nameščanju aplikacij in registraciji, usposabljanje za uporabo orodij ter stalen dostop do pomoči pri reševanju morebitnih tehničnih vprašanj in zagat. Usposabljanja so lahko skupinska, nekaterim pa bo boljše ustrezala individualna pomoč. Navodila za uporabo naprav lahko posredujemo v pisni obliki, kot video navodila ali prek telefona.

Brezposelne motivira potreba po socializaciji in druženju, kar lahko izkoristi tudi mentor pri učenju na daljavo. Srečanja lahko prilagodi na način, da je na voljo dovolj časa za klepet in izmenjavo novic. Spodbudno okolje za učenje pa bo ustvaril tudi z različnimi komplimenti in pohvalami ter možnostjo, da udeleženci izmenjajo svoje izkušnje in pokažejo napredek. Brezposelne bo pritegnila možnost aktivnega sodelovanja in vključevanja v izobraževanje, zato bo mentor izbiral aktivne, interaktivne in ustvarjalne metode in strategije dela, v katerih bodo udeleženci uživali in se zabavali. Udeležencem se bo približal z vsebinami, ki so za njih koristne ali jih zanimajo, monotonost pa lahko razbije tudi z zanimivimi gosti. Brezposelnim bo zaradi težav s koncentracijo morda potrebno prilagoditi dolžino srečanj (krajša srečanja) ali pa v srečanja vnesti več odmorov, ki so lahko namenjeni tudi klepetom in druženju.

Učenje na daljavo lahko brezposelne motivira, ker jim prihrani čas in stroške, primernejše in varnejše pa je tudi iz zdravstvenih razlogov, saj zmanjšuje tveganje za okužbo s covid-19 in z drugimi nalezljivimi boleznimi.

2.3. Metode učenja na daljavo za brezposelne

Ime delavnice	To sem jaz
Metoda	risanje
Namen/cilji	Udeleženci v sproščenem vzdušju raziskujejo samega sebe, svoje interese za delo in postanejo motivirani za nadaljnje vsebine. Skoziustvarjalno izražanje izboljšajo svoje počutje.
Kratek opis	Udeleženci vsak zase narišejo sebe v kakršni koli obliki (lahko kot osebo, žival, rastlino, predmet, pojem ...). Vsak predstavi svojo risbo in skozi narisano svoje lastnosti, interese in pozitivne lastnosti.
Orodje	videokonferenca (npr. Zoom, MS Teams ...)
Pripomočki	list papirja svinčniki, barvice, flumastri ... glasba
Priporočeno število udeležencev	do 8
Trajanje	45–60 minut
Potek delavnice (po korakih)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mentor predstavi navodila za risanje. Udeleženci si pripravijo pripomočke za risanje. 2. Mentor predvaja glasbo, ki ustvarja sproščeno vzdušje in spodbuja ustvarjalnost. 3. Udeleženci narišejo in pobarvajo samega sebe v kakršni koli obliki (lahko kot osebo, žival, rastlino, predmet ali pojem). 4. Udeleženci vsak posebej predstavijo svojo risbo. Pokažejo jo drugim prek kamere in se predstavijo prek nje. Mentor jih spodbuja s podvprašanji (lastnosti, interesi, občutki ...), da raziskujejo svoje značilnosti, interese in prednosti. 5. Mentor zapisuje odgovore za vsakega udeleženca. Ob zaključku delavnice deli zaslon in povzame namen delavnice. 6. Delavnica se zaključi z diskusijo – evalvacijo: kaj so udeleženci novega spoznali o sebi, kako se počutijo?
Prilagoditve na učenje na daljavo; na kaj moramo biti pozorni, možni izzivi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pomembno je, da delo poteka v sproščenem vzdušju, da je skupinapovezana, da se ne ocenjuje tehniko risanja in da udeleženci sprejmejo izdelke takšne, kot so. 2. V primeru, da udeleženci nimajo listov in barvic, jim jih predhodno priskrbimo. 3. Če je mogoče, udeleženci skenirajo in pošljejo ali delijo svoje izdelke, da jih vsi bolje vidijo. 4. V nadaljevanju bi lahko udeleženci skušali poiskati in povezati različne poklice s svojimi interesi, ki so jih predstavili (mentorpredstavi določene poklice z opisi).

Ime delavnice	Let's role play
Metoda	igra vlog
Namen/cilji	Udeleženci skozi osebno izkušnjo (vživljanje v različne vloge) pridobivajo veščine za zaposlitveni razgovor. Seznanijo se z možnimi vprašanji in odgovori, ozavestijo svojo neverbalno komunikacijo ter razmislijo o svojih občutkih.
Kratek opis	Udeleženci v trojkah zaigrajo zaposlitveni razgovor: eden igra vlogo delodajalca, eden iskalca zaposlitve, tretji je opazovalec. Če je možno, pogovore posnamejo. Skupina pogleda posnetke, udeleženci delijo svojo izkušnjo in občutke ter ovrednotijo pogovore.
Orodje	videokonferenca (npr. Zoom, MS Teams ...)
Pripomočki	<ul style="list-style-type: none"> • opomnik za predstavitev iskalca zaposlitve • seznam vprašanj delodajalca za razgovor • opomnik za opazovalca: verbalna (vsebina)/neverbalna komunikacija (mimika, glas, pogled, drža telesa ...)
Priporočeno število udeležencev	6–12
Trajanje	60-90 minut
Potek delavnice (po korakih)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mentor predstavi navodila za igro vlog. Skupaj pregledajo gradiva oz. pripomočke. 2. V klepet naloži gradiva za vse tri vloge: iskalec zaposlitve, delodajalec, opazovalec. 3. Mentor porazdeli udeležence v sobe po tri udeležence skupaj. Za vsako sobo vnaprej določi, za kateri poklic bo potekal zaposlitveni razgovor. 4. Udeleženci po sobah se sami dogovorijo o razdelitvi vlog. S pomočjo gradiva iz klepeta se pripravijo na svojo vlogo: <ol style="list-style-type: none"> a. iskalec zaposlitve: pripravi kratko predstavitev za delodajalca (predstavitve traja 1 minuto) b. delodajalec: iz seznama možnih vprašanj izbere 3–5 vprašanj c. opazovalec: seznanijo se z opomnikom za opazovanje; spremlja čas in spodbudi začetek pogovora 5. Igra vlog (10 minut): <ol style="list-style-type: none"> a. iskalec zaposlitve se na kratko predstavi delodajalcu b. delodajalec iskalcu postavi vprašanja, na katera ta odgovori c. opazovalec spremlja vsebino ter verbalno in neverbalnokomunikacijo med pogovorom 6. Evalvacija v ločenih sobah: vsak udeleženec pove svojo izkušnjo z vlogo, ki jo je imel: <ol style="list-style-type: none"> a. iskalec zaposlitve: kako se je počutil ob vprašanjih, kako se je odločil za način odgovora, kje so bili izzivi ...

	<p>b. delodajalec: kako/zakaj je izbral vprašanja, je bil zadovoljen z odgovori, kako se je počutil med intervjujem, kako bi samodgovarjal, če bi dobil ista vprašanja ...</p> <p>c. opazovalec: kako sta se odzivala iskalec zaposlitve in delodajalec, opažanja iz verbalne in neverbalne komunikacije, morebitni napotki, kaj bi lahko bilo drugače ...</p> <p>7. Skupna evalvacija: udeleženci zapustijo ločene sobe in se vrnejo v skupni sestanek. Vsaka skupina poroča o poteku zaposlitvenega razgovora: kako je potekala uvodna predstavitev, katera vprašanja je postavil delodajalec, kako je odgovoril iskalec zaposlitve, kako je potekala neverbalna komunikacija med pogovorom ... Mentor s podvprašanji spodbuja predstavitve in odzive preostalih udeležencev.</p> <p>8. Mentor skupaj z udeleženci povzame usmeritve za pripravo na zaposlitveni razgovor.</p>
<p>Prilagoditve na učenje na daljavo; na kaj moramo biti pozorni, možni izzivi</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Če udeleženci ne zmorejo odpreti priponk (opomniki), jih mentor natančno predstavi celi skupini. 2. Mentor mora imeti znanje za naprednejšo uporabo orodij (razdelitev po sobah). Preveriti mora, ali so udeleženci ustrezno razdeljeni. V primerutehničnih težav igro vlog izvede s celo skupino. 3. Če ni možnosti za razdelitev udeležencev v sobe, igre vlog potekajo predcelo skupino. 4. Mentor vnaprej določi bolj poznane poklice za igro vlog. Udeleženci lahko sami zamenjajo poklic, če jim ne ustreza. 5. Če se udeleženci sami ne morejo dogovoriti o razdelitvi vlog, jih določi mentor. 6. Mentor se med izvajanjem igre vlog sprehaja med sobami in spremlja udeležence ter jih usmerja in nudi podporo. 7. Če znanje in tehnične možnosti dopuščajo, lahko mentor ali udeleženci zaposlitveni razgovori snemajo. Posnetke nato skupina pogleda ob evalvacijah. 8. Če mentor oceni, da je način izvedbe prezahteven za udeležence, lahko vnaprej določi scenarije za posamezne sobe. 9. Če je dovolj časa, lahko udeleženci v sobi zamenjajo vloge (vsak odigra vse tri vloge).

Ime delavnice	Kaj je res?
Metoda	za in proti
Namen/cilji	Udeleženci skušajo z debato v skupinah razbiti stereotipe o trgu dela.
Kratek opis	Udeleženci so razdeljeni v dve skupini. Ena skupina zagovarja, druga pazavrača določeno stališče v zvezi s stereotipi o trgu dela. Vsaka skupina enkrat zagovarja, drugič zavrača stališča o stereotipih.
Orodje	videokonferenca (npr. Zoom, MS Teams ...)
Pripomočki	papir in pisala
Priporočeno število udeležencev	4–10
Trajanje	60–90 minut
Potek delavnice (po korakih)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mentor pripravi nabor negativnih trditvev oz. stereotipov v zvezi s trgom dela. Primeri: <ol style="list-style-type: none"> a) Ne spleča se delati. b) Ni služb. c) Za službo moraš imeti »veze« (moraš poznati prave ljudi). d) Delodajalci ne zaposlujejo starejših delavcev. 2. Mentor v skupini predstavi navodila za delo. Izbere in predstavi prvo stališče, ki ga bosta skupini obravnavali. 3. Mentor razdeli udeležence v dve skupini v dve ločeni virtualni sobiter določi, katera skupina bo stališče zagovarjala in katera ga bo zavračala. 4. Vsaka skupina ločeno v svoji sobi poišče najmanj 5–6 razlogov za oziroma proti. Eden v skupini odgovore zapisuje na list papirja. 5. Ko se skupini vrneto v skupno sobo, izmenjaje predstavita svoje trditve za in proti. Začne skupina, ki zagovarja stališče, odgovori skupina, ki zavrača stališče itd. Udeleženci lahko med izmenjavo dodajajo nove odgovore. 6. Po končani izmenjavi sledi refleksija, v kateri se pogovorijo o izkušnji in ugotovitvah. 7. Mentor izbere novo trditev in zamenja vlogi skupin (skupina, ki je prej zagovarjala stališče, ga zdaj zavrača in obratno). 8. Udeleženci ponovijo vajo v ločenih sobah, izmenjavo stališč za in proti ter skupno diskusijo. 9. Vaja se zaključi s končno evalvacijo, v kateri udeleženci delijo svojoizkušnjo o tem, kako so se počutili v različnih vlogah in kako je vplivala na njihova stališča.

Prilagoditve na učenje na daljavo; na kaj moramo biti pozorni, možni izzivi

1. Mentor mora imeti znanje za naprednejšo uporabo orodij (razdelitev po sobah).
2. Smiselno je, da se vaja izvede za parno število stereotipov, da vsak udeleženec dobi izkušnjo z zagovarjanjem in zavračanjem najmanj enega stereotipa.
3. Možno je, da bo za katerega od udeležencev stališče težko zagovarjati ali zavračati oziroma tega ne bo želel zaradi preglobokega stališča o trditvi in bo potreboval dodatno spodbudo.

Ime delavnice	Kakšne barve so tvoje oči?
Metoda	metoda opazovanja, zaznavanja, občutenja
Namen/cilji	Krepitev socialnih veščin: udeleženci spoznajo pomembnost očesnega stika s sogovornikom in krepijo samozavest.
Kratek opis	Udeleženci spoznavajo pomembnost očesnega stika skozi osebno izkušnjo: predstavijo se ob opazovanju fotografije očes, brez očesnega stika in z očesnim stikom.
Orodje	videokonferenca (npr. Zoom, MS Teams ...)
Pripomočki	fotografija oči
Priporočeno število udeležencev	do 10
Trajanje	45–60 minut
Ime delavnice	Kakšne barve so tvoje oči?
Metoda	metoda opazovanja, zaznavanja, občutenja
Namen/cilji	Krepitev socialnih veščin: udeleženci spoznajo pomembnost očesnega stika s sogovornikom in krepijo samozavest.
Kratek opis	Udeleženci spoznavajo pomembnost očesnega stika skozi osebno izkušnjo: predstavijo se ob opazovanju fotografije očes, brez očesnega stika in z očesnim stikom.
Orodje	videokonferenca (npr. Zoom, MS Teams ...)
Pripomočki	fotografija oči
Priporočeno število udeležencev	do 10
Trajanje	45–60 minut
Potek delavnice (po korakih)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mentor predstavi potek delavnice. 2. Udeleženci razmislijo in zapišejo tri povedi o sebi. 3. Mentor z udeleženci določi oz. se dogovori za vrstni red. 4. Mentor deli zaslon, na katerem je fotografija oči. Udeleženci drugza drugim, po dogovorjenem vrstnem redu, ob pogledu v oči izgovorijo tri povedi o sebi. 5. Po zaključku sledi kratka vmesna refleksija, s katero mentor preveri, kako so se udeleženci počutili in kako so doživeli očesni stik s fotografijo. 6. Vaja se nadaljuje v parih. Mentor udeležence razporedi v dve ločeni virtualni sobi. Udeleženca v paru drug drugemu izgovorita povedi, ki sta si jih pripravila – to naredita dvakrat: <ol style="list-style-type: none"> a. V prvem krogu tri povedi o sebi izgovorita tako, da gledata stran drug od drugega. b. V drugem krogu tri povedi o sebi izgovorita tako, da imata s sogovornikom očesni kontakt.

	<p>c. Refleksija v paru: po končani vaji se pogovorita: kaj sta občutila, doživela, opazila, je bila kakšna razlika ...</p> <p>7. Skupinska refleksija in diskusija. Mentor udeležence pokliče nazaj v glavno sobo, kjer vsak par predstavi, kako je potekala vaja in kaj sta ugotovila.</p> <p>8. Mentor povzame ugotovitve in jih dopolni s teoretičnimi izhodišči o pomenu očesnega stika. Preveri učinek vaje pri udeležencih.</p>
<p>Prilagoditve na učenje na daljavo; na kaj moramo biti pozorni, možni izzivi</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mentor mora imeti znanje za naprednejšo uporabo orodij (razdelitev po sobah). V primeru tehničnih težav lahko vajo izvedes celo skupino. • V primeru tehničnih težav ali če udeleženci nimajo ustrezne tehnične opreme, lahko v prvem delu sami narišejo oči na list papirja, za sogovornika v drugem delu vaje pa uporabijo osebo iz svojega gospodinjstva. • Če uporaba ločenih sob ni mogoča, lahko mentor določi pare in vrstni red ter oba dela vaje izvede cela skupina skupaj.

Ime delavnice	Ugani, če moreš
Metoda	metoda igrifikacije
Namen/cilji	Udeleženci skozi igro spoznavajo poklice
Kratek opis	Udeleženci ugibajo poklice. Z vprašanji poskušajo zbrati čim več informacij za vsak poklic. Igra je zaključena, ko uganejo vse poklice. Ob vsakem poklicu povzamejo značilnosti, ob zaključku pa v skupinskem razgovoru ovrednotijo novo pridobljeno znanje.
Orodje	videokonferenca (npr. Zoom, MS Teams ...) skupinska digitalna tabla (npr. Jamboard, Notepad ...)
Pripomočki	fotografije s poklici: https://www.mojaizbira.si/novice/poklicne-kartice
Priporočenoštevilo udeležencev	do 8
Trajanje	60–90 minut
Potek delavnice (po korakih)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mentor pripravi fotografije poklicev (za vsakega udeleženca 1 fotografija). 2. Vsakemu udeležencu v zasebno sporočilo pošlje fotografijo. Udeleženec postane »varuh« svojega poklica. 3. Udeleženci z mentorjem določijo vrstni red za ugibanje poklicev (npr. po abecedi imen). 4. Udeleženci/varuhi poklica na list papirja zapišejo ime in značilnosti poklica na svoji fotografiji: opis, kaj dela, ustrezno delovno mesto, pripomočki/orodje, izdelek/storitev, znanje/spretnosti, psihofizične sposobnosti, razmere za delo, nevarnosti ... 5. Udeleženci ugibajo poklice varuhov, vsakega posebej, po dogovorjenem vrstnem redu. Začnejo s prvim poklicem na seznamu. Vsak udeleženec povrsti lahko postavi eno vprašanje. Vprašanje mora biti postavljeno tako, da varuh poklica nanj odgovori z DA ali NE. Vprašanja morajo biti različna, da prejkoli njih udeleženci pridobijo čim več informacij o poklicu. Mentor vprašanja, na katera je varuh poklica odgovoril z DA, zapiše na digitalno tablo (npr. Jamboard, klepet, notepad ...). Ko je razkritih dovolj informacij, lahko udeleženec, ki je na vrsti, ugiba ime poklica. Če ne ugane, nadaljujejo z vprašanji. Igre je konec, ko uganejo poklic. 6. Varuh poklica s pomočjo zapisov na digitalni tabli povzame opisa poklica. Udeleženci izmenjajo svoje izkušnje s poklicem. 7. Igra se nadaljuje z ugibanjem naslednjega poklica. 8. Ob zaključku sledi diskusija, s katero mentor preveri učinke igre. Pri tem silahko pomaga z vprašanji (npr. Kaj ste novega izvedeli? Kateri poklic vas je najbolj presenetil? Kateri poklic vam je bil še posebej všeč? Zakaj? Katere so ključne spretnosti vsakega

	posebej/vseh poklicev? ...)
Prilagoditve na učenje na daljavo; na kaj moramo biti pozorni, možni izzivi	<ol style="list-style-type: none"> 1. V primeru, da udeleženci ne vidijo fotografije, lahko mentor v zasebno sporočilo napiše ime poklica. 2. Število udeležencev: če je skupina velika, lahko mentor zmanjša število/omeji število poklicev (npr. po 2 varuha za en poklic). Igro lahko igra tudi samo z enim udeležencem, s katerim izmenjaje ugibata poklice. 3. Ko pade koncentracija, mentor lahko naredi odmor ali v dogovoru z udeleženci prekine/zaključi igro. 4. Da ne postavljajo vprašanj vsi hkrati in zato, da vsi pridejo na vrsto, je nujno vnaprej določiti vrstni red za postavljanje vprašanj. 5. Mentor spodbuja udeležence, da postavljajo različna vprašanja inposkušajo pridobiti čim več informacij o poklicih.

Ime delavnice	Najboljši jaz
Metoda	metoda ocenjevanja
Namen/cilji	Prek delavnice udeleženci spoznavajo pomen pisne predstavitev delodajalcu, ključne poudarke in najpogostejše napake ter izboljšajo svojo pisno predstavitev.
Kratek opis	Udeleženci izmenjajo pisne predstavitve delodajalcu (življenjepise s spremnim pismom ali prijave na delovno mesto), ki jih uporabljajo pri iskanju zaposlitve ali pa so jih pripravili pred delavnico po navodilih mentorja. Vsak zase preberejo in ocenijo pisni izdelek drugega udeleženca ter mu posredujejo povratno informacijo z napotki za izboljšavo.
Orodje	videokonferenca (npr. Zoom, MS Teams ...) skupinska digitalna tabla (npr. Jamboard, Notepad ...) e-pošta ali navadna pošta
Pripomočki	papir in pisala
Priporočeno število udeležencev	do 10
Trajanje	60–90 minut
Potek delavnice (po korakih)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Udeleženci dobijo navodilo že pred izvedbo srečanja: med pisnimi predstavitvami delodajalcu izberejo eno ali pripravijo pisno predstavitev po navodilih mentorja. Pisne predstavitve prek e-pošte ali navadne pošte posredujejo mentorju. Mentor pisne predstavitve zbere in jih posreduje naprej. Pri tem pazi, da predstavitve ne pošlje avtorju, ampak drugemu udeležencu. 2. Na srečanju mentor udeležencem posreduje navodila. 3. Delo najprej poteka individualno: vsak udeleženec se postavi v vlogo delodajalca in prebere pisno predstavitev, ki jo je dobil prek pošte ali e-pošte. Pripravi povratno informacijo, pri čemer mu mentor lahko pomaga z podvprašanji: Kaj mu je v pisni predstavitvi najbolj všeč? Kaj mu ni všeč? Ali kakšna informacija manjka? Je kakšna informacija preveč? Se je delodajalcu ustrezno predstavil? Predlogi za izboljšave ... Podvprašanja oz. opomnik lahko deli prek svojega ekrana. Udeležence spodbujajo k »sendvič« povratni informaciji. 4. Nato mentor prek ekrana pokaže oz. deli vsak pisni izdelek po vrsti. Udeleženec, ki je pisni izdelek ocenjeval, ga predstavi in ob njem poda svoje ugotovitve, mnenje in predloge za izboljšave. Preostali udeleženci lahko ob tem sodelujejo. 5. Po predstavitvi vseh pisnih predstavitev in povratnih informacij udeleženci skupaj z mentorjem povzamejo glavne značilnosti dobre pisne predstavitve delodajalcu. Mentor jih zapisuje na virtualno tablo. 6. Mentor delavnico zaključi z refleksijo: udeleženci predstavijo svojo izkušnjo in občutke ob branju predstavitev in sprejemanju ocene svojega kolega. Ali je bila povratna informacija zanj koristna? Kaj bi spremenil/izboljšal v svoji predstavitvi? Kako se

	je počutil ob tem?
Prilagoditve na učenje na daljavo; na kaj moramo biti pozorni, možni izzivi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pomembno je, da vsi udeleženci pred prihodom na srečanje opravijo svoje delo (izberejo ali napišejo svoj življenjepis ter ga pošljejo mentorju). 2. Mentor mora poskrbeti za dobro predhodno pripravo in udeležence poučiti tudi o podajanju povratne informacije. 3. Delavnica se izvede v skupini, kjer se udeleženci dobro poznajo in deluje pozitivna klima. 4. Pred delavnico mentor oceni, ali udeleženci zmorejo prebrati besedilo in predstaviti povratno informacijo. 5. Mentor lahko izpusti individualno ocenjevanje pisnih predstavitev. V tem primeru izdelke deli prek ekrana in jih glasno prebere, udeleženci pa dajo povratno informacijo in predloge za izboljšavo. 6. Mentor lahko metodo izvede tudi individualno z enim udeležencem, pri čemer sam pripravi povratno informacijo.

3. Metode učenja na daljavo za odrasle s posebnimi potrebami

Od začetka pandemije v marcu 2020, so se vse partnerske organizacije zavezale k neposrednemu učenju na daljavo, kar je bilo še posebej zahtevno za ciljno skupino ranljivih odraslih. Izobraževalci odraslih so začeli uporabljati metode učenja na daljavo z ljudmi s posebnimi potrebami, saj so slednji potrebovali podporo in motivacijo za vključitev v vsakdanje aktivnosti, za krepitev zaupanja vase, za širitev svoje socialne mreže in za svojo osebno rast.

3.1. Značilnosti in omejitve ciljne skupine

V ciljni skupini odraslih s posebnimi potrebami so osebe s fizičnimi, vedenjskimi in/ali motnjami v duševnem razvoju. Za te osebe je še posebej značilno: strah pred nesposobnostjo, nezmožnost osredotočanja na nalogo, hitri padec koncentracije, nizka samopodoba in družbena izključenost. V nekaterih primerih imajo udeleženci težave s pripravo dodeljenih nalog, z danimi roki izvedbe in z bralnim razumevanjem.

Ovire: udeleženci so premalo vešči v uporabi digitalnih orodij, nekateri zelo slabo razumejo tuje jezike (angleščino), nekateri ne dostopajo do IKT orodij.

3.2. Motiviranje ciljne skupine, da pristopi k dejavnostim učenja na daljavo

Da ciljna skupina udeležencev v dejavnostih učenja na daljavo še naprej čuti motivacijo za učenje, je zelo pomembno, da ustvarimo okolje, v katerem se ti udeleženci počutijo varne in sprejete.

Uporabimo lahko naslednje pristope:

- Udeležba v aktivnostih, kjer se udeleženci delno med seboj poznajo (soudeležba s prijatelji/znanci) – delitev izkušenj od začetka epidemije
- Neomejeno število udeležencev (mešanje skupin)
- Kontakti s širšo mrežo ljudi (pomoč družinskih članov)
- Uporaba njim poznanih digitalnih platform in orodij, Facebook Messenger)
- Učenje oz. pomoč pri uporabi novih digitalnih orodij in platform (npr. Zoom konferenca)

Uporaba vseh teh pristopov udeležencem sporoča, da učenje na daljavo ni nemogoča naloga, kar jih dodatno motivira, da v učenju vztrajajo.

3.3. Metode učenja na daljavo za ciljne skupine

Ime delavnice	Metoda uporabe "flash kart" za učenje angleščine kot drugega tujega jezika
Metoda	IGRIFIKACIJA
Namen / cilji	Metoda daje možnost udeležencem, da se preizkusijo v kratkih pogovorih (kratka vprašanja – kratki odgovori), kar jim izboljša spomin in podaljša koncentracijo.
Kratek opis	Izobraževalec pokaže izbrano kartico in jo predstavi (pokaže sliko in pravilno izgovori besedo pod sliko). Na ta način udeleženec memorizira nove besede in s tem usvaja novo besedišče.
Digitalna orodja	platforma Zoom
Didaktični pripomočki	Flash karte
Priporočljivo število udeležencev	2 – 6
Trajanje	60 minut
Navodila za izvedbo delavnice pokorakov	<ol style="list-style-type: none"> 1. Izobraževalec pokaže karto udeležencu in mu jo predstavi (npr. pri vremenu se pokaže kartica sonca – spodaj piše "sunny" (sončno). Izobraževalec pokaže na sliko in pravilno izgovori "sunny"). 2. Tokrat je beseda na karti skrita in udeleženec mora poskusiti priklicati pravilno besedo - povezava slike z besedo/izgovorjavo hitreje sproži asociacijo in si zato učenci besede lažje zapomnijo in jih usvojijo. 3. Udeležencem z naprednejšim znanjem lahko izobraževalec postavi vprašanja, ki se nanašajo na izbrano karto (npr. What is the weather like today? /What do we wear when it is sunny? - Kakšno je danes vreme? Kaj oblečemo, ko je vreme sončno?...).
Prilagoditve za učenje na daljavo: na kaj moramo biti pazljivi, kakšne so možne ovire ...	<ul style="list-style-type: none"> - udeležencem je potrebno pojasniti, kako uporabljati platformo Zoom (platforma Zoom ni tako razširjena kot npr. Facebook Messenger), - možnost šibke internetne povezave (udeleženci morajo sedeti blizu wi-fi naprave, da je signal boljši) - potrebno se je prepričati, da so naprave dovolj napolnjene, da se med usposabljanjem zaradi praznih baterij zveza ne prekine, - odraslim s posebnimi potrebami pozornost zlahka uide, zato poskrbimo, da uporabljamo barvite karte, da menjamo tonacijo glasu in da se poslužujemo odmorov, ko presodimo, da jih udeleženci potrebujejo. Karte pripravimo vnaprej, - na koncu lahko izobraževalec udeležence vpraša, kakšno besedišče jih zanima in se tako pripravi za naslednjič.

Ime delavnice	Delitev zaslona – iskanje razlik
Metoda	IGRIFIKACIJA
Namen / cilji	Izboljšanje spomina in koncentracije
Kratek opis	<p>Izobraževalec uporabi metodo igrifikacije na Zoomu. Udeležencu z delitvijo zaslona pokaže dve sliki, ki se razlikujeta v nekaj podrobnostih. Udeleženec mora najti razlike med slikama tako, da klika na razlike (spletna aplikacija omogoča takojšnje preverjanje klikov udeleženca).</p> <p>Druga igra je igranje spomina preko spletnih aplikacij. Udeleženec klika na e-kartice in išče pare. Čas je omejen, zato se udeleženec trudi nalogo rešiti v najkrajšem možnem času.</p> <p>Ko se udeleženci počutijo dovolj sprejete in varne, se delo lahko nadaljuje individualno ali v manjših skupinah.</p>
Digitalna orodja	platforma Zoom
Didaktični pripomočki	-
Priporočljivo število udeležencev	2 – 6
Trajanje	60 minut
Navodila za izvedbo delavnice pokorahih	<ol style="list-style-type: none"> 1. Na spletu poiščemo 2 sliki z minimalnimi razlikami. Poskrbimo, da so slike primerne za udeležence – ranljive odrasle. 2. Če ima udeleženec težave pri odkrivanju razlik poskrbimo, da mu z miško nakažemo prostor na sliki, kjer mora biti pozoren in odkriti razliko. 3. Čeprav spletna aplikacija pokaže odkrite razlike na slikah, naj izobraževalec vseeno s pohvalo nagradi udeleženca, ki odkrije razliko.
Prilagoditve za učenje na daljavo: na kaj moramo biti pazljivi, kakšne so možne ovire ...	<ul style="list-style-type: none"> - Udeležencem je potrebno pojasniti kako uporabljati platformo Zoom (platforma Zoom ni tako razširjena kot npr. Facebook Messenger), - možnost šibke internetne povezave (udeleženci morajo sedeti blizu wi-fi naprave, da je signal boljši) potrebno se je prepričati, da so naprave dovolj napolnjene, da se med usposabljanjem zaradi praznih baterij zveza ne prekine.

Ime delavnice	Igranje vlog (intervju)
Metoda	IGRIFIKACIJA
Namen / cilji	Ranljive odrasle učimo veščin, ki jim bodo pomagale pri iskanju zaposlitve na trgu dela.
Kratek opis	Izobraževalec prevzame nalogo vodje intervjuja, udeleženec pa vlogo intervjuvanca – prvi postavlja vprašanja, drugi nanje odgovarja. Sestanek, ki poteka preko spleta, je zasnovan naspecifičen dan in specifično uro in simulira realen intervju. Udeležencu se že med intervjujem nakaže, kako dobro mu gre v intervjuju, na kaj naj bo pozoren, ipd.
Digitalna orodja	Platforma Zoom, Skype
Didaktični pripomočki	Kartice z vprašanji (primer: Katera so vaša močna in katera šibka področja?)
Priporočljivo število udeležencev	1
Trajanje	60 – 90 minut
Navodila za izvedbo delavnice pokorah	<ol style="list-style-type: none"> 1. Izobraževalec si zamisli, za katero delovno mesto sebo fiktivno potegoval udeleženec. 2. Izobraževalec udeležencu poda informacije, kdaj in kje bo potekal intervju. 3. Vprašanja za intervju je potrebno pripraviti vnaprej. 4. Po intervjuju izobraževalec pove udeležencu, na kaj naj bo naslednjič pozoren, kako naj odgovarja na specifična vprašanja, kakšne fraze naj uporablja ipd.
Prilagoditve za učenje na daljavo: na kaj moramo biti pazljivi, kakšne so možne ovire ...	<ul style="list-style-type: none"> - Možnost šibke internetne povezave (udeleženc morajo sedeti blizu wi-fi naprave, da je signal boljši); - potrebno se je prepričati, da so naprave dovolj napolnjene, da se med usposabljanjem zaradi praznih baterij zveza ne prekine, v primeru, da udeleženec govori premalo razločno, ga izobraževalec opozori, naj govori počasi in razločno, še posebej, če istočasno v prostoru prihajajo drugih zvočnih motenj.

Ime delavnice	Spoznavanje drug drugega / Kako prebiti led pri predstavitvah na e-sestankih
Metoda	PRIPOVEDOVANJE ZGODB
Namen / cilji	Metoda udeležencem omogoča, da se spoznajo med sabo in obenem ostanejo sproščeni, da ne doživljajo dodatnega stresa.
Kratek opis	Udeleženci na list papirja narišejo sebe in poimenujejo svojo pozitivno lastnost, ki se začne z začetnico njihovega osebnega imena. Nato udeleženci ugibajo pozitivne lastnosti drugih udeležencev in ko jih ugamejo, mora udeleženec razložiti, zakaj se je opisal s tem določnim pridevnikom.
Digitalna orodja	Zoom / MS Teams / Messenger / Skype
Didaktični pripomočki	Papir in svinčnik
Priporočljivo število udeležencev	2 – 8
Trajanje	30 minut
Navodila za izvedbo delavnice pokorah	<ol style="list-style-type: none"> 1. Izobraževalec metodo ponazori z lastnim primerom: nariše sebe in na začetnico svojega imena izbere določujoč pozitiven pridevnik, ki ga opiše. 2. Udeležencem izobraževalec vnaprej pomaga z iskanjem določujočih pridevnikov, zato da ti dobijo več idej (lahko delimo zaslon, na katerega smo natipkali nekaj primerov). 3. Udeležencem odmerimo čas, znotraj katerega opravijo dano nalogo. 4. Vsak udeleženec se predstavi. Vse sodelujoče se prosi, da se udeleženca, ki se predstavi, ne prekinja.
Prilagoditve za učenje na daljavo: na kaj moramo biti pazljivi, kakšne so možne ovire ...	<ul style="list-style-type: none"> - Možnost šibke internetne povezave (udeleženci morajo sedeti blizu wi-fi naprave, da je signal boljši), - potrebno se je prepričati, da so naprave dovolj napolnjene, da se med usposabljanjem zaradi praznih baterij zveza ne prekine, - izobraževalec naj se prepriča, da imajo udeleženci pred pričetkom aktivnosti pripravljen list papirja in pisalo.

Ime delavnice	Zgodba o mojem imenu
Metoda	PRIPOVEDOVANJE ZGODB
Namen / cilji	Metoda služi kot “prebijanje ledu” ob predstavitev udeležencev.
Kratek opis	Udeleženci delijo zgodbe o pomenu njihovih osebnih imen in priimkov. Ta strategija zahteva dobro poslušanje in besedno izražanje.
Digitalna orodja	Zoom / MS Teams / Messenger / Skype / Viber
Didaktični pripomočki	-
Priporočljivo število udeležencev	2 – 8
Tranjanje	20 – 30 minut
Navodila za izvedbo delavnice pokorakih	<ol style="list-style-type: none"> 1. Izobraževalec najprej sam poda zgodbo o svojem imenu. 2. Udeležencem izobraževalec nameni nekaj minut, da razmislijo o svoji nalogi. 3. Izobraževalec pokliče udeleženca po imenu in ga povabi, da predstavi zgodbo svojega imena. Če ima udeleženec težave, mu izobraževalec pomaga z dodatnimi vprašanji, npr. Ali imaš rad svoje ime? Sidobil ime po svojem predniku? Zakaj misliš, da te ljudje kličejo po tem vzdevku? ipd.
Prilagoditve za učenje na daljavo: na kaj moramo biti pazljivi, kakšne so možne ovire ...	<ul style="list-style-type: none"> - Udeležencem je potrebno pojasniti kako uporabljati platformo Zoom in ostala digitalna orodja (platforma Zoom ni tako razširjena kot npr. Facebook Messenger), - možnost šibke internetne povezave (udeleženci morajo sedeti blizu wi-fi naprave, da je signal boljši), potrebno se je prepričati, da so naprave dovolj napolnjene, da se med usposabljanjem zaradi praznih baterij zveza ne prekine,

Ime delavnice	Pisanje zgodb skozi določeno zaporedje kart / slik
Metoda	PRIPOVEDOVANJE ZGODB
Namen / cilji	Izboljšanje besedišča, komunikacije, kreativnosti, domišljije. Delo poteka v skupinah.
Kratek opis	Udeleženci sestavijo zgodbo iz zaporednih kart ali slik, ki jim jih predoči izobraževalec. Zgodba, ki jo ustvarjajo, mora imeti začetek, jedro in zaključek.
Digitalna orodja	Zoom / MS Teams
Didaktični pripomočki	Karte/slike (sledijo zaporedju)
Priporočljivo število udeležencev	2 – 8
Trajanje	60 – 90 minut
Navodila za izvedbo delavnice pokorakih	<ol style="list-style-type: none"> 1. Izobraževalec na zaslonu prikaže zaporedje kart ali slik. 2. Udeležence razdelimo na manjše skupine. Vse skupine dobijo enako nalogo: iz kart, danih v zaporedju, sestaviti zgodbo, v kateri poimenujejo like, razložijo, kaj liki v zgodbi počno, kako se počutijo skozi celoten potek zgodbe ipd. 3. Vsak udeleženec v določenem zaporedju v pogovor zapiše eno ali več povedi. Izobraževalec nadzira potekdela v vseh skupinah in nato razglasi končne zgodbe. 4. Izobraževalec udeležence vpraša, če bi želeli kaj dodati. Razvije se diskusija o zgodbah, refleksija občutv in mislih, ki se jim porajajo med zgodbami. Predlaga se morebitne predloge, kako izboljšati zgodbe.
Prilagoditve za učenje na daljavo: na kaj moramo biti pazljivi, kakšne so možne ovire ...	<ul style="list-style-type: none"> - Možnost šibke internetne povezave (udeleženci morajo sedeti blizu wi-fi naprave, da je signal boljši), - potrebno se je prepričati, da so naprave dovolj napolnjene, da se med usposabljanjem zaradi praznih baterij zveza ne prekine, - v primeru, da udeleženci govorijo premalo razločno, jih izobraževalec opozori, naj govorijo počasi in razločno, še posebej, če istočasno v prostoru prihaja do drugih zvočnih motenj, predhodno učenje pripovednih tehnik se tu lahko izkaže za zelo učinkovito (npr. uporaba kronološkega zaporedja dogodkov, uporaba preteklika, premega govora ipd.).

Ime delavnice	Moji cilji v življenju
Metoda	PRISTOP OSREDOTOČANJA NA OSEBO
Namen / cilji	Osredotočimo se na udeleženceve želje, preference, zaželjene cilje, ki si jih postavljajo v življenju. Najboljši rezultat bomo dosegli, če se "možganski nevihti" pridružijo udeleženci bližnji, saj mu lahko prvi pomagajo pri doseganju zelenih ciljev.
Kratek opis	Udeleženca povabimo, da predstavi svoje življenjske cilje.
Digitalna orodja	Priporočljiva je uporaba spletne platforme Mind Meister https://www.mindmeister.com/ , diskusija pa se izvede po spletnih aplikacijah (npr. po aplikaciji Zoom)
Didaktični pripomočki	-
Priporočljivo število udeležencev	3 ali več (izobraževalec, udeleženec, njegovi bližnji)
Trajanje	Do 1,5 ure
Navodila za izvedbo delavnice pokorakih	<ol style="list-style-type: none"> 1. Priprava udeleženca na delavnico: pripravi naj si 2. sproščen in udoben prostor. 3. Udeležencu zagotovimo mirno okolje, v katerem bo zapisal kar največ idej. Ko konča, ga prosimo, da zapisano deli z nami. 4. Izobraževalec vodi diskusijo: udeleženca podpira, ko ta deli zapisano in ga skozi pogovor usmerja. Poskrbimo, da se udeleženci med "možgankso nevihto" tudi zabavajo. Spodbujamo jih, da so kreativni, da razkrijejo vse zapisano, četudi je zapisano nepraktično ali neizvedljivo. Če je delavnica dolga, moramo zagotavljati odmore, da se ohranja koncentracija udeležencev. 5. Ideje udeleženca zapišemo in orišemo individualni načrt.
Prilagoditve za učenje na daljavo: na kaj moramo biti pazljivi, kakšne so možne ovire ...	<ul style="list-style-type: none"> - Možnost šibke internetne povezave (udeleženci morajo sedeti blizu wi-fi naprave, da je signal boljši), - potrebno se je prepričati, da so naprave dovolj napolnjene, da se med usposabljanjem zaradi praznih baterij zveza ne prekine, - v primeru, da udeleženci govorijo premalo razločno jih izobraževalec opozori, naj govorijo počasi in razločno, še posebej, če istočasno v prostoru prihaja do drugih zvočnih motenj, - če je spletna stran "Mind Meister" za udeležence preveč zahtevna, lahko delimo zaslon in ponazorimo udeležencem, kako naj zapišejo svoje ideje.

Ime delavnice	Čustva
Metoda	MEDVRSTNIŠKI PRISTOPI
Namen/cilji	Spodbuja diskusijo med udeleženci. Neposredna interakcija med udeleženci delavnice spodbuja aktivno učenje in aktivno participacijo v učnih procesih.
Kratek opis	
Digitalna orodja	Zoom, MS Teams, Skype
Didaktični pripomočki	Slike/fotografije, ki prikazujejo čustva
Priporočljivo število udeležencev	4-8
Trajanje	Do 60 minut (odvisno od koncentracije udeležencev)
Navodila za izvedbo delavnice pokorakih	<ol style="list-style-type: none"> 1. Izobraževalec na zaslon pokaže različne slike, ki prikazujejo čustva. Udeleženec mora iz slike prepoznati pravilno čustvo. 2. Izobraževalec nakaže čustva s svojo obrazno mimiko, udeleženec pa mora čustva razbrati in poimenovati. 3. Izobraževalec mora udeležencem podati ustrezne povratne informacije.
Prilagoditve za učenje na daljavo: na kaj moramo biti pazljivi, kakšne so možne ovire ...	<ul style="list-style-type: none"> - Udeležencem je potrebno pojasniti, kako uporabljati izbrano platform, - možnost šibke internetne povezave (udeleženci morajo sedeti blizu wi-fi naprave, da je signal boljši), - potrebno se je prepričati, da so naprave dovolj napolnjene, da se med usposabljanjem zaradi praznih baterij zveza ne prekine, - odraslim s posebnimi potrebami pozornost zlahka uide, zato pokrbimo, da uporabljamo barvite slike, damenjamo tonacijo glasu in da se poslužujemo odmorov, ko presodimo, da jih udeleženci potrebujejo.

Ime delavnice:	Kulinarična delavnica
Metoda	RAZLAGA, DEMONSTRACIJA, PRAKTIČNO DELO
Namen / cilji	Namen delavnice je izboljšanje komunikacije, veščin poslušanja in opazovanja. Udeleženci se naučijo upoštevati navodila in postopke.
Kratek opis	Delavnica se lahko razdeli na več spletnih srečanj. Prvo srečanje se nameni pripravi in pogovoru o zdravi hrani in receptih. Naslednje srečanje lahko ponazori demonstracijo priprave recepta, zadnje srečanje pa jenamenjeno vključevanju udeležencev v proces.
Digitalna orodja	Zoom/MS Teams
Didaktični pripomočki	-
Priporočljivo število udeležencev	Največ 10
Trajanje	1 ura (enkrat na teden)
Navodila za izvedbo delavnice pokorakih	<ol style="list-style-type: none"> 1. RAZLAGA / POGOVOR <ul style="list-style-type: none"> - Udeleženci se pred delavnico pripravijo: poiščejo informacije o zdravi prehrani in recepte v knjigah, spletu, pri družinskih članih ipd. - Vsak udeleženec pripravi predlog. - Pogovor o predlogih in izbira recepta. 2. PRAKTIČNO DELO <ul style="list-style-type: none"> - Udeleženci pripravijo hrano po izbranem receptu. - Nekaterim udeležencem lahko pri delavnicah na daljavo pomagajo družinski člani.
Prilagoditve za učenje na daljavo: na kaj moramo biti pazljivi, kakšne so možne ovire ...	<ul style="list-style-type: none"> - Udeležencem je potrebno pojasniti, kako uporabljati izbrano platformo, - možnost šibke internetne povezave (udeleženci morajo sedeti blizu wi-fi naprave, da je signal boljši) - potrebno se je prepričati, da so naprave dovolj napolnjene, da se med usposabljanjem zaradi praznih baterij zveza ne prekine.

Ime delavnice	Kreativna umetniška delavnica
Metoda	KREATIVNO DELO
Namen / cilji	Izboljšanje kreativnosti in dobrega počutja skozi proces ustvarjalnosti
Kratek opis	Delavnica kreativnosti za udeležence, ki imajo intelektualni primankljaj. Delavnica poteka preko platforme Facebook Messenger in se poslužuje terapije skozi likovno izražanje. Delavnici sledita diskusija in evalvacija.
Digitalna orodja	Facebook Messenger
Didaktični pripomočki	Papir in pisalo
Priporočljivo število udeležencev	5 – 6
Trajanje	30 – 60 minut
Navodila za izvedbo delavnice pokorahih	<ol style="list-style-type: none"> 1. Izobraževalec udeležencem praktično predstavi nalogo: pove kaj ga moti, osrečuje in nato čustvonariše. 2. Izobraževalec predstavi čustva in vsako čustvo 3. ponazori z risbo. 4. Udeležencem da nekaj časa, da sami premislijo o nalogi in narišejo svoja čustva. 5. Izobraževalec pozove vsakega udeleženca, da predstavi svojo risbo. Opozori druge, da ga ob predstavitvi ne motijo. 6. Sledi diskusija in povratne informacije.
Prilagoditve za učenje na daljavo: na kaj moramo biti pazljivi, kakšne so možne ovire ...	<ul style="list-style-type: none"> - Udeležencem je potrebno pojasniti kako - uporabljati facebook Messenger, - možnost šibke internetne povezave (udeleženci - morajo sedeti blizu wi-fi naprave, da je signal boljši), - potrebno se je prepričati, da so naprave dovolj napolnjene, da se med usposabljanjem zaradi praznih baterij zveza ne prekine, - izobraževalec naj se prepriča, da imajo udeleženci pred izvedbo delavnice pripravljen list papirja in pisalo.

4. Metode učenja na daljavo za starejše odrasle

Z začetkom pandemije marca 2020 se je začelo izvajati izobraževanje na daljavo, kjer nam je delo z ranljivimi skupinami odraslih predstavljalo še poseben izziv. Kljub temu, da smo se zdaj že vrnili k učenju v živo, smo zbrali pomembna opažanja in izkušnje, kako podpreti starejše odrasle pri učenju na daljavo.

4.1. Značilnosti in omejitve ciljne skupine

Ljudje s staranjem ohranjajo potrebo po učenju, povezovanju in osebni rasti. Upokojeni odrasli imajo več časa za vključevanje v izobraževalne aktivnosti, hkrati pa narašča tudi število priložnosti za učenje prek spleta. Vendar pa zgolj to ne zagotavlja, da bodo starejši zares dostopali do teh vsebin ali jih uporabljali. Starejši odrasli se večinoma odločajo za spletne tečaje, zaradi potrebe po družbi, sodelovanju v prostočasnih aktivnostih, ali pa imajo potrebo po učenju konkretnih in uporabnih vsebin, kot so npr. storitve e-uprave.

Ker so vajeni drugačnih metod in oblik učenja, se starejši težje in počasneje prilagajajo spremembam. Nekateri imajo zadržke ali strahove pri uporabi novih tehnologij in pristopov. Razlikujejo se tudi v digitalni pismenosti, saj nekateri vedo, zmorejo in razumejo več kot drugi. Slabša spretnost uporabe računalnika je posledica pomanjkanja predhodnih izkušenj in znanja z uporabo digitalne tehnologije ter pomanjkanjem računalniške opreme v domačem okolju. Spremembe povezane s staranjem, ki prizadenejo zaznavanje, kognitivne in psihomotorične sposobnosti, pomembno vplivajo na sposobnost uporabe tehnologije pri učenju. Gre za normalne spremembe pri staranju, kot so poslabšanje vida, sluha, zaznavanja, spomina, razumevanja, obdelave informacij, delovnega spomina in motoričnih spretnosti. Če staranje zaznamuje upočasnjevanje, pa se tehnologija na drugi strani pospešeno razvija. Zato ni čudno, da se mnogo starejših izogiba uporabi računalnika in interneta. Prav tako veliko starejših odraslih težko premaguje težave pri uporabi tehnologije in druge ovire, ki so posledica staranja. Zgoraj omenjene težave predstavljajo največji izziv za uspešno vključevanje starejših v učenje na daljavo.

4.2. Motiviranje ciljne skupine za pristop k aktivnostim učenja na daljavo

Izobraževanje v tretjem življenjskem obdobju mora zadostiti naslednjim potrebam:

- spoznavanje novih stvari,
- ohranjanje socialne mreže in zmanjševanje osamljenosti,
- ohranjanje kognitivnega in psihičnega zdravja,

- razvoj novih poklicnih spretnosti za tiste, ki si želijo ali morajo ostati na trgu delovne sile,
- rekreacija.

Manj verjetno je, da bodo starejši sodelovali v aktivnostih na daljavo, ki so dolgočasne in jih ne pritegnejo. Da bi bilo učenje odraslih na daljavo uspešno, jih je potrebno aktivno vključiti v proces učenja. To še posebej velja za starejše, ki jih pri učenju ne motivirajo potrebe pri delu. Starejši odrasli so radovedni učenci, ki želijo dobro izkoristiti svoj prosti čas, hkrati pa pridobiti novo znanje in kompetence ter okrepiti svoje kognitivne zmožnosti.

Starejši odrasli se pri učenju bolje počutijo, če jim predavatelji zagotovijo varno okolje in znan učni proces. Predavateljev pristop naj bo sproščen, zagotovljena mora biti pomoč pri težavah, povezanih z računalniško pismenostjo. Učne vsebine naj bodo prilagojene procesu učenja na daljavo. Več poudarka naj bo na govornem izražanju, avdio in video vsebinah. Manj naj bo samostojnega dela in več skupinskih aktivnosti. Učenje na daljavo mora biti vnaprej zelo skrbno načrtovano. Aktivnosti morajo biti jasno zasnovane, navodila pa predana natančno in razločno.

Predvsem pa se je kot zelo uspešen pokazal tudi individualni pristop, ko je predavatelj poklical udeležence po telefonu in jih korak za korakom vodil do ciljev pri spoznavanju z digitalno tehnologijo.

4.3. Metode učenja na daljavo za starejše odrasle

Ime delavnice	USTVARJANJE KNJIŽNE POLICE V PROGRAMU PADLET
Metoda	Samostojno ali skupinsko delo v programu Padlet
Namen/cilji	Omogoča sodelovanje udeležencev v skupnem spletnem prostoru.
Kratek opis	<p>Padlet lahko uporabljamo za različne namene. Udeleženci lahko sočasno sodelujejo pri oblikovanju skupnega zidu (stran znotraj programa) ali pa samostojno ustvarjajo svoje zidove. Poleg tega nam Padlet nudi možnost nalaganja različnih vrst datotek in nam tako omogoča uporabo pri skoraj vsaki uri.</p> <p>Udeleženci lahko proces svojega učenja dokumentirajo z nalaganjem videov z navodili, ustvarjanjem časopisov, reševanjem matematičnih problemov in zbiranjem fotografij iz spoznavnih aktivnosti. Med izobraževanjem ali ob zaključku lahko razmislijo o tem, kar so se naučili, in dodajajo zapiske na zidove, ki so jih ustvarili. Strani na Padletu lahko spremenimo v slikovne datoteke, ali jih delimo v obliki bloga.</p> <p>V našem primeru smo skupni spletni prostor v programu Padlet uporabili za ustvarjanje knjižne police, ki služi skupnemu branju in učenju.</p>
Orodje	Padlet

Pripomočki	/
Priporočeno število udeležencev	1–16
Trajanje	Prilagodimo
Potek delavnice (po korakih)	Predavatelj v programu Padlet ustvari zid, na katerem objavi priporočeno literaturo in gradiva, ali pa spremlja napredek udeležencev pri branju. Predlogi predavateljev ali drugih učencev lahko ostalim udeležencem pomagajo najti knjige, ki jim bodo všeč oz. jim bodo razširile znanje o tematiki, ki jo obravnavajo. Učence lahko prosimo, da ocenijo in komentirajo knjige, ki jih berejo v sklopu izobraževanja, vključijo pa lahko tudi lastne predloge.
Prilagoditve na učenjena daljavo; na kaj moramo biti pozorni, možni izzivi	<ul style="list-style-type: none"> - Preverite, da imajo vsi udeleženci omogočen dostop do programa Padlet. - Če udeleženci programa Padlet še niso uporabljali, ali če se pojavljajo težave, lahko v sklopu predavanj ali prek videa pripravite natančnejša navodila za uporabo.

Ime delavnice	POPOLN RECEPT
Metoda	Skupinsko delo, skupno učenje
Namen/cilji	Cilji: socializacija, komunikacija, večja pomembnost izkušenj starejših odraslih, kreativnost, spomin, timsko delo
Kratek opis	Ta metoda nam omogoča, da kolektivne in individualne izkušnje ter znanje uporabimo za reševanje problemov, spodbujanje učenja, kritično in kreativno razmišljanje in refleksijo.
Orodje	Vodja delavnice in katerakoli spletna platforma, ki omogoča uporabo skupne table ali delitve zaslona.
Pripomočki	/
Priporočeno število udeležencev	3 – 15
Trajanje	45 min
Potek delavnice (po korakih)	Razdelite udeležence v skupine od 3 do 5 ljudi in jih prosite, da ustvarijo »popoln recept« za nekaj, kar so se pred kratkim naučili, ali pa se še vedno učijo. S skupinskim delom udeleženci ustvarijo »skupni recept«, ki ga sestavijo na podlagi izkušenj vseh članov skupine. Skupine nato povabite, da svoje recepte podelijo s preostalimi udeleženci.
Prilagoditve na učenjena daljavo; na kaj moramo biti pozorni, možni izzivi	Izberite spletno platformo, ki vam omogoča, da udeležence razdelite v skupine in jih dodelite v ločene sobe. Te sobe lahko obiščete

	medtem ko skupine delajo in tako preverite, če člani skupin uspešno sodelujejo, opozorite pa jih lahko tudi, da naj pazijo na čas.
--	--

Ime delavnice	SPOMNIM SE
Metoda	Ustvarjalno pisanje
Namen/cilji	<ul style="list-style-type: none"> - Spodbuja kreativno pisanje, - omogoča, da udeleženci podelijo dragocene in pomembne trenutke, - omogoča refleksijo.
Kratek opis	Ta aktivnost od udeležencev zahteva, da pišejo o tematiki iz knjige, ki so jo nedavno prebrali. Takšne samostojne vaje so dober uvod v delo na večjih projektih in premagovanju pisateljske blokade, saj udeležence spodbudijo k razmišljanju. Aktivnost lahko prilagodimo za večjo skupino tako, da po koncu udeležence prosimo, da svoje dokončane pisne izdelke podelijo v manjših skupinah (3-4 udeleženci).
Orodje	Vodja delavnice in katerakoli spletna platforma, ki omogoča uporabo skupne table ali delitve zaslona. Papir in pripomočki za pisanje. Namesto tega lahko uporabite spletno platformo, ki omogoča sodelovanje med udeleženci, na primer Miro ali Padlet, nakateri lahko več udeležencev hkrati ustvarja zapiske.
Pripomočki	/
Priporočeno število udeležencev	Neomejeno
Trajanje	45 min
Potek delavnice (po korakih)	<p>Udeležence prosite, naj svoje pisne izdelke začnejo z besedami »Ne vem, zakaj mi je ostalo v spominu...«, nato pa naj pišejo naslednjih petnajst minut, ali kolikor časa mislite, da je potrebno. Pisanje o lastnih spomilih včasih vzbudi kreativnost na načine, ki se jih udeleženci morda niti ne zavedajo, saj je spomin ključen povod za kreativno delo, ne glede na zvrst pisanja.</p> <p>Ta vaja udeležencem omogoča, da se sprostijo in se spoprijateljijo z listom papirja. Uporabna je tudi za ustvarjanje pisalnih navad brez samo-cenzuriranja. Spomini, ki pridejo na plan med pisanjem se lahko znajdejo v zgodbi ali pesmi, kontrasti med spomini pa lahko ustvarijo nepričakovane pomene. Če udeleženci svoje delo podelijo skupino, bi bilo koristno, če se z ostalimi člani skupine pogovorijo o tem, kateri spomini so se jim zdeli bolj čustveni ali zanimivi. Največji vtis lahko namreč pustijo spomini, za katere tega</p>

	ne bi pričakovali.
Prilagoditve na učenje na daljavo; na kaj moramo biti pozorni, možni izzivi	/

Ime delavnice	UČENJE SKOZI BRANJE
Metoda	Metoda branja in dela z besedili, slikami, mapami in fotografijami
Namen/cilji	<ul style="list-style-type: none"> - Vadba branja, - vadba poslušanja, - vadba črkovanja in izgovorjave.
Kratek opis	S to metodo predavatelj udeležencem predstavi različne vrste besedil. Udeleženci pridobijo izkušnje in so spodbujeni k temu, da besedila skrbno preberejo, jih poskusijo razumeti in prosijo za pomoč, ko se srečajo z besedami ali deli besedila, ki jih ne razumejo. S to metodo udeleženci izboljšajo svoje glasno branje, izgovorjavo in razumevanje različnih besedil, kot tudi pravopis (se na primer zavedajo razlik med črkovanjem in izgovorjavo) in naglaševanje.
Orodje	Vodja delavnice in katerakoli spletna platforma, ki omogoča uporabo skupne table ali delitve zaslona.
Pripomočki	Besedila iz vsakdanjega življenja (obvestila, vabila, prošnje, pritožbe, opravičila...) in razna besedila iz revij, časopisov ali spletnih virov.
Priporočeno število udeležencev	Neomejeno
Trajanje	Prilagodljivo
Potek delavnice (po korakih)	Predavatelj zbere besedila iz vsakdanjega življenja (obvestila, vabila, prošnje, pritožbe, opravičila...) in razna besedila iz revij, časopisov in spletnih virov. Najprej sam/a na glas prebere besedila. Nato udeležence spodbudi, da tudi sami besedila glasno preberejo in jih po potrebi opozori na napake. Z vprašanji predavatelj preveri razumevanje besedil in udeležencem razloži neznane besede. Udeležence spomni na pravila črkovanja in pravopisa.
Prilagoditve na učenje na daljavo; na kaj moramo biti pozorni, možni izzivi	Ta metoda je dobra za učenje jezika in vajo. Delavnico lahko po potrebi dopolnimo z dodatnimi elementi, ki pripomorejo k izboljšanju aktivnosti.

Ime delavnice	NAUČIMO SE PRIPOVEDOVATI ZGODBE
Metoda	Pripovedovanje zgodb
Namen/cilji	Razvoj spretnosti kot so sporazumevanje, reševanje problemov, ustvarjalnost in skupinsko delo.
Kratek opis	To je ena bolj demokratičnih metod, saj je od udeležencev pričakovano, da prosto pišejo zgodbo, katere namen je lahko motivacija, pomiritev, kreativnost, sproščanje, itd. (namen zgodbe je odvisen od namena in tematike izobraževanja). Predavatelj postavlja vprašanja, ki udeležence vodijo, da svoja besedila lažje oblikujejo.
Orodje	Vodja delavnice in katerakoli spletna platforma, ki omogoča uporabo skupne table ali delitve zaslona.
Pripomočki	/
Priporočeno udeležencev	številu 3 – 9
Trajanje	90 min
Potek delavnice (po korakih)	<p>Udeleženci pridobijo osnovno znanje o zvrsteh pripovedovanja, vrstah pripovedovalcev, strukturi zgodb, opisovanju, in uporabi nebesedne komunikacije med pripovedovanjem. Nato dobijo nalogo, da zgodbo povedo na določen način (uporabijo določeno pripovedovalno tehniko, ton pripovedovanja, zvrst zgodbe). Ko so vse zgodbe povedane, jih udeleženci med seboj pokomentirajo.</p> <p>Primeri vaj iz pripovedovanja:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Skupno ustvarjena pravljica. Skupinsko delo. Udeležence razdelite v skupine, ki jih sestavlja od 4 do 5 članov. Na ekranu jim pokažete 5 fotografij, metafor ali besed. Pri delu v skupinah je naloga enaka: s ponujenim gradivom naj ustvarijo zgodbo s strukturo problem-opis-rešitev. 2. Udeleženci v spletni klepet (na primer v aplikaciji Telegram) v določenem zaporedju napišejo po eno poved. Vodja delavnice ima dostop do vseh skupin in na koncu objavi dokončane zgodbe. Udeležence povpraša kaj jim je všeč in kaj bi dodali. Aktivnost se zaključi s splošnim pogovorom na Zoomu ali drugje, kjer udeleženci delijo svoja mnenja, možnerešitve in razplete. 3. Osebna pripoved. Samostojno delo. Podana je fotografija ali beseda/tematika, udeleženci pa morajo napisati kratko zgodbo, ki jo nato podelijo s skupino. 4. Zabaven način spodbujanja pripovedovanja zgodb v skupini je, da udeležencem naročimo, naj najdejo predmet, ki je delnjihove zgodbe. Pri pripovedovanju se lahko izmenjujejo, alipa povabijo preostale udeležence, da ugibajo, kakšna je zgodba, ki stoji za izbranim predmetom. Slednja metodaobičajno ustvari mnogo smešnih variacij zgodb. Ta aktivnost lahko služi kot uvod v

	predavanje.
Prilagoditve na učenje na daljavo; na kaj moramo biti pozorni, možni izzivi	Pomembno je, da se prepričate, da se udeleženci znotraj skupine počutijo sproščeno, saj vsaka aktivnost, ki vključuje pripovedovanje od njih zahteva, da delijo informacije, ki so lahko tudi občutljive.

Ime delavnice	KO PADE POZORNOST
Metoda	Metoda za dvig pozornosti
Namen/cilji	Ohranjanje pozornosti
Kratek opis	Metoda, ki nam pomaga priti v takšno stanje pozornosti, v katerem uspemo združiti namere, ideje, čustva in dejanja ter tako doseči želene rezultate, ne glede na to, ali je naloga težka ali preprosta.
Orodje	Videokonferenca (Zoom, MS Teams...)
Pripomočki	Dihalne vaje in vaje za raztezanje Fotografija akupresurnih točk
Priporočeno število udeležencev	Neomejeno
Trajanje	10 min
Potek delavnice (po korakih)	<p>Ko predavatelj opazi, da je udeležencem padla pozornost, vzame odmor od poučevanja in izvede sledeče vaje:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vaje za raztezanje: Udeleženci lahko vaje izvajajo sede ali stoje. Predavatelj udeležence prosi, da poravnajo ramena in jih rahlo potisnejo nazaj. Istočasno naj dvignejo roke čim višje. Glavo naj nagibajo proti ramenom, levo in desno, gor in dol ter pogledajo levo in desno čez ramena. Vajo lahko večkrat ponovijo. 2. Predavatelj udeležence prosi, da vstanejo in se sprehodijo do okna ali vrat, se nanje naslonijo in nekajkrat vdihnejo svež zrak. Nato naj okna ali vrata zaprejo in se vrnejo k računalniku. 3. Dihalne vaje: Predavatelj vodi udeležence, da globoko vdihnejo in izdihnejo ter jih opomni dihanje s pomočjo trebušne prepone. Z besedami jih vodi, da skozi mirno dihanje brez prisiljenega izdihovanja ustvarijo prostor za svež zrak. Ko vdihnejo naj si poskusijo predstavljati, da polnijo vse skrite kotičke pljuč. Vdihnen zrak is lahko predstavljajo v svetli, sončni barvi, izdihnen zrak pa v temnejši barvi. Dihanje naj bo preprosto in osredotočeno. Med dihanjem lahko udeleženci štejejo. 4. Masaža: Predavatelj udeležencem pokaže nekaj akupresurnih in refleksnih točk na dlaneh, ki vplivajo nadelovanje možganov in posledično na splošno počutje. Predavatelj vodi masažo in udeležence spodbudi, naj gibe posnemajo. 5. Ko dokončajo vaje za pozornost, se mentor znova naveže na tematiko izobraževanja, na kratko obnovi predelano vsebino in

	nadaljuje s poučevanjem. 6. V primeru daljših delavnic in predavanj je priporočenih več kratkih odmorov.
Prilagoditve na učenje na daljavo; na kaj moramo biti pozorni, možni izzivi	Udeležencem lahko med izvajanjem vaj postane neprijetno, zato jim dovolite, da ugasnejo kamere in tako omogočite, da so med vajami sproščeni. Ko z vajami zaključite pa jim naročite, naj kamere spet prižgejo.

5. Metode učenja na daljavo za priseljence

Od začetka pandemije v marcu 2020, smo se zavezali k neposrednemu učenju na daljavo, kar je bilo še posebej zahtevno za ciljno skupino ranljivih odraslih. Izobraževalci odraslih so začeli uporabljati metode učenja na daljavo s priseljenci, saj so slednji potrebovali podporo in motivacijo za krepitev sporazumevanja v slovenščini ter za krepitev zaupanja vase in za širitev svoje socialne mreže. Zaradi jezikovne ovire težje sledijo navodilom in se aktivno vključujejo v pouk na daljavo. Na mestu je tudi vprašanje poznavanja informacijsko-komunikacijske tehnologije in možnosti njene uporabe.

5.1. Značilnosti in omejitve ciljne skupine

Za ciljno skupino priseljencev je značilno, da čutijo strah pred vključitvijo in nesprejemanjem, pogosto pa imajo tudi nizko samopodobo. Za to ciljno skupino je značilno tudi zadrževanje le v ožjem družinskem krogu. Večinoma imajo nezadostno znanje slovenskega jezika in nižjo funkcionalno pismenostjo. Tudi zato se pogosto soočajo s pomanjkanjem ter nerazumevanjem informacij, znanj ter veščin- torej kompetenc za učinkovito vključevanje v družbo, kar posledično vodi do socialne izključenosti.

Ovire: udeleženci so premalo veščini v uporabi digitalnih orodij, nekateri ne dostopajo do IKT orodij, govorijo in razumejejo le svoj jezik in živijo v majhnih prostorih v večlanskih družinah. Poembno oviro lahko predstavlja tudi njihovo kulturno ozadje- vključevanje v aktivnosti ni pričakovano ali zaželeno ter šibka socialna, ki bi nudila podpora za vključitev.

5.2. Motiviranje ciljne skupine, da pristopi k dejavnostim učenja na daljavo

Ciljna skupina udeležencev v dejavnostih učenja na daljavo mora čutiti motivacijo za učenje, zato je zelo pomembno, da ustvarimo okolje, v katerem se ti udeleženci počutijo varne in sprejete.

Uporabimo lahko naslednje pristope:

- Udeležba v aktivnostih, kjer se udeleženci delno med seboj poznajo (sodeležba s prijatelji/znanci) – delitev izkušenj od začetka epidemije.
- Kontakti s širšo mrežo ljudi (pomoč družinskih članov)
- Uporaba njim poznanih digitalnih platform in orodij (Viber, Facebook Messenger)
- Učenje oz. pomoč pri uporabi novih digitalnih orodij in platform (npr. Zoom konferenca)
- Delo v skupinah: različno napredovanje udeležencev
- Aktivnosti omogočajo pomoč soodeložencev: tisti, ki napredujejo hitreje pomagajo tistim, ki napredujejo počasneje (na ta način se lahko širi tudi socialna mreža posameznika)
- Mediator (če je na voljo) pomaga tistim, ki imajo težave z razumevanjem
- Udeleženci sodelujejo pri oblikovanju učne vsebine- potrebe zaradi dela, urejanja dokumentov, zdravnika...
- Seznanjanje s kulturo večinskega naroda in predstavitev kulture priseljencev (prazniki, tradicionalne jedi..)

Uporaba vseh teh pristopov udeležencem sporoča, da učenje na daljavo ni nemogoča naloga, kar jih dodatno motivira, da v učenju vztrajajo.

5.3. Metode učenja na daljavo za priseljence

Ime delavnice	Virtualni kviz
Metoda	Preveri kaj znam
Namen/cilji	Udeleženci ob pomoči medkulturnega mediatorja spoznavajo slovenski jezik, se učijo novih besed ter seznanjajo z informacijami o možnostih, ki jih ponuja lokalno okolje, kar pripomore k njihovi lažji socialni vključenosti.
Kratek opis	Metoda omogoča učenje slovenskega jezika na praktičen način. Posebna pozornost je usmerjena v potrebe udeležencev- na ta način se izbirajo tudi teme delavnic. Na ta način motiviramo udeležence, da si boljše zapomnijo slovenski jezik, saj je poudarek na besednem zakladu, ki ga potrebujejo za urejanje različnih stvari. Za boljše zapolnitev je uporabljen tudi slikovni in video material. S to metodo udeleženci dobijo tudi podporo za prve korake pri spoznavanju lokalnega okolja.
Orodje	Video konferenca (npr. Zoom, MS Teams ...), Kahoot aplikacija
Pripomočki	PPT prezentacija- fotografije, video posnetki
Priporočeno število udeležencev	6
Trajanje	4 delavnice po 40 minut
Potek delavnice (po korakih)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mentor s pomočjo fotografije- delitve zaslona, napove temo delavnice (npr. šola) 2. V slovenskem jeziku začne z opisom šole, ljudmi in dogodki ter aktivnostmi, ki so povezani z njo- npr. prostori, govorilne ure,

	<p>roditeljskisestanek, učitelj. Kulturni mediator povpraša udeležence ali so razumeli o čem govori mentor, ter nudi podporo pri sporazumevanju ter jih spodbuja pri ponavljanju/izgovorjavi ključnih besed.</p> <p>3. Na koncu posameznega srečanja mentor pripravi kviz, ki ga udeleženci rešujejo brez pomoči kulturnega mediatorja. Vprašanja naj bodo preprosta in odgovori različni, ne podobni (razrednik-učitelj) npr: Kaj oziroma kdo je na sliki? a) Zobozdravnika b) učitelja c) kuharico</p> <p>Paziti moramo, da tudi v odgovore vključimo besede (v našem primeru osebe), ki smo jih na delavnici obravnavali, saj s tem krepimo usvajanje besed.</p> <p>4. Srečanja se zaključijo tako, da mentor skupaj s kulturnim mediatorjem spodbuja udeležence, da povedo katero besedo so si najbolj zapomnili (v kolikor zmorejo lahko tudi napišejo v chat), in jo poiskujejo povezati z drugo besedo, ki gre v njen kontekst.</p> <p>5. Vsaka naslednja delavnica se začne s kratko ponovitvijo prejšnje teme in mini kvizom.</p>
<p>Prilagoditve na učenje na daljavo; na kaj moramo biti pozorni, možni izzivi</p>	<p>1. V kolikor lahko izberimo čim bolj zabavne fotografije za lažje razumevanje saj bo to pomagalo sprostiti vzdušje v skupini, mogoče celolažjo zapomnitev.</p> <p>2. Mentor naj večkrat preveri ali ga vsi jasno slišijo. Za dvig koncentracije si lahko pomaga tudi s kakšnim zabavnim videom, ki se navezuje na obravnavano temo.</p>

Ime delavnice	Vsakdanje situacije
Metoda	Igra vlog
Namen/cilji	Namen igre vlog je v skupini preveriti raven znanja slovenskega jezika ter kakose udeleženci znajdejo v različnih situacijah v zasebnem in javnem življenju. Udeleženci skozi osebno izkušnjo (vživljanje v različne vloge) pridobivajo veščine za komunikacijo v različnih vsakdanjih situacijah. Ta metoda omogoča premagovanje strahu pred nastopom v tujem jeziku, hkrati pa udeleženci vadijo javno nastopanje in krepijo komunikacijo v slovenskem jeziku. Način in oblike dela morajo biti prilagojeni starosti in interesom udeležencev.
Kratek opis	Udeleženci v parih vadijo, kako se v dialogu znajdejo v različnih situacijah izvsakdanjega življenja (kupec – prodajalec, pacient – bolnik, starš – učitelj, bralec – knjižničar, najemnik - najemodajalec ipd).
Orodje	videokonferenca (npr. Zoom, MS Teams ...)
Pripomočki	seznam/slike možnih situacij
Priporočeno število udeležencev	6–12
Trajanje	60-90 minut
Potek delavnice (po korakih)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mentor predstavi navodila za igro vlog. Skupaj pregledajo možne vsakdanje situacije in besedne zveze v slovenščini, ki sodijo k posameznim situacijam. 2. Preveri razumevanje opisanih situacij in razdeli udeležence v sobe po dvaskupaj. Mentor za vsako sobo vnaprej določi, katero situacijo/dialog bodo odigrali. Udeležencem da nekaj minut za individualno pripravo. 3. Udeleženca v sobi se sama dogovorita o razdelitvi vlog. Zaigrata situacijo, ki jo je določil mentor (10 minut). Če jima ostane čas, lahko obrneta vlogi in situacijo zaigrata še enkrat. 4. Evalvacija v ločenih sobah: vsak udeleženec pove svojo izkušnjo z vlogo, ki jo je imel. 5. Skupna evalvacija: udeleženci zapustijo ločene sobe in se vrnejo v skupni sestanek. Vsak par poroča, kako so se znašli v igri vlog, kje so bile morebitne težave, kako je potekala komunikacija v slovenščini ... Mentor s podvprašanji spodbuja predstavitve in odzive preostalih udeležencev. 6. Mentor skupaj z udeleženci povzame odzive udeležencev in jih opozori nanajpogostejše napake. 7. Evalvacijo zaključijo z razmišljanjem, kako bi lahko v prihodnosti izboljšali komunikacijo v podobnih situacijah.
Prilagoditve na učenjena daljavo; na kaj moramo biti pozorni, možni izzivi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mentor mora imeti znanje za naprednejšo uporabo orodij (razdelitev po sobah). Preveriti mora, ali so udeleženci ustrezno razdeljeni. 2. Če ni možnosti za razdelitev udeležencev v sobe, igre vlog potekajo pred celo skupino. Mentor lahko določi pare z aplikacijo Whell of Names.

3. Mentor vnaprej določi bolj poznane situacije za igro vlog.
4. Če se udeleženci sami ne morejo dogovoriti o razdelitvi vlog, jih določi mentor.
5. Mentor se med izvajanjem igre vlog sprehaja med sobami, spremlja udeležence, jih usmerja in nudi podporo.
6. Če znanje in tehnične možnosti dopuščajo, lahko mentor ali udeleženci igro vlog snemajo. Posnetke nato skupina pogleda ob evalvacijah.
7. Če mentor oceni, da je način izvedbe prezahteven za udeležence, lahko vnaprej določi scenarije za posamezne sobe, ki jih potem udeleženci preigravajo.
8. V kolikor je način premalo zahteven, mentor lahko udeležencem dodeli vloge in situacije, ki so manj uporabljene v vsakdanjih situacijah oz. ki zahtevajo težje besedne zveze.
9. Če je dovolj časa, lahko udeleženci v sobi zaigrajo tudi druge vloge oz. situacije.

Ime delavnice	Jezikovna delavnica: Petica – pesem v petih verzih
Metoda	Verbalno-tekstualna metoda (ustna razlaga, pogovor, delo s tekstom)
Namen/cilji	<p>Cilji na osebni ravni:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vzpostavljanje sproščenega vzdušja - Spodbujanje domišljije - Spodbujanje kreativnosti - Razvijanje odnosa do umetnosti <p>Cilji na vsebinski ravni:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bogatenje besednega zaklada - Spoznavanje sestave povedi in osnovnih treh besednih vrst
Kratek opis	Udeleženci delavnice sestavljajo pesem na določeno tematiko, tako da z uporabo domišljije dopolnjujejo vnaprej sestavljeno zasnovo pesmi. Pesem(besedilo) na koncu predstavijo ostalim, komentirajo in izpišejo neznane besede. Le tem nato iščejo sopomenke in protipomenke. Za povečanje sproščenega vzdušja na instrumentalno glasbeno podlago svoje pesmi tudizapojejo.
Orodje	videokonferenca (npr. Zoom, MS Teams ...)
Pripomočki	<ul style="list-style-type: none"> • Dokument (.docx) z zasnovo pesmi/besedila, kamor vstavljajo podatke • Glasba
Priporočeno število udeležencev	3 do 8
Trajanje	45–60 minut
Potek delavnice (po korakih)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mentor udeležencem predstavi tematiko delavnice (tematiko se izbere glede na aktualnost, zanimanja ciljne skupine (v kolikor je vnaprejšnja) in na predznanje udeležencev. 2. Mentor predstavi navodila za sestavljanje pesmi in zasnovo. 3. Mentor udeležencem predstavi, kaj so samostalniki in jih spodbudi k uporabi enega v prvem verzju pesmi. 4. Mentor udeležencem predstavi, kaj so pridevniki in jih spodbudi k uporabi dveh v drugem verzju pesmi. 5. Mentor udeležencem predstavi, kaj so glagoli in jih spodbudi k uporabi treh v tretjem verzju pesmi. 6. Udeleženci vsak posebej predstavijo svojo pesem. 7. Sledi komentar in izpis novih besed, katerim iščejo sopomenke in protipomenke 8. Branje oz. petje pesmi ob glasbi. 9. Delavnica se zaključi z diskusijo – evalvacijo: mentor pa povzame namen delavnice, udeleženci pa povedo, kaj so novega spoznali in kakoso se počutili.

Prilagoditve na učenjena daljavo; na kaj moramo biti pozorni, možni izzivi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pomembno je, da delo poteka v sproščenem vzdušju, da je skupina povezana. 2. Brez osebnega stika težje spodbudimo domišljijo. 3. Odsotnost gibanja. <p>Metoda ni primerna za začetnike na področju znanja slovenščine.</p>
--	---

Ime delavnice	Zapojmo skupaj
Metoda	Avdio-vizualna metoda »Zapojmo skupaj«
Namen/cilji	Osnovni namen delavnice je krepitev znanja tujega jezika. Poleg tega s to metodo udeležencem omogočimo, da spoznavajo kulturo večinskega naroda. Posredno dosežemo tudi večjo povezanost udeležencev.
Kratek opis	Metoda omogoča učenje tujega jezika v sproščenem okolju in na bolj dinamičen način. S to metodo nagovarjamo različne zaznavne kanale. Prav tako s to metodo zagotavljamo lažje pomnjenje. Metoda krepi tudi pozitivne občutke pri udeležencih in učenje, ki večji del poteka na nezavednem nivoju.
Orodje	Videokonferenca (npr. Zoom, MS Teams ...)
Pripomočki	<ul style="list-style-type: none"> • Pesem – video/avdio in podnapisi (ločene besedilo pesmi) • Papir/zvezek za vodenje slovarja neznanih besed
Priporočeno število udeležencev	1 do 6
Trajanje	45–60 minut
Potek delavnice (po korakih)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mentor poišče pesem s katero želi predstaviti določeno temo. Lahko je to tudi pesem, ki odraža kulturo večinskega naroda. 2. Udeleženci najprej pesem le poslušajo. Glede na to, da se udeleženci učijo jezika verjetno pesmi ne bodo v popolnosti razumeli. 3. Udeležencem mentor da možnost, da ugibajo temo pesmi. Mentor vrazpravo o temi pesmi, vključi vse udeležence. 4. Udeleženci nato ponovno poslušajo pesem, tokrat s podnapisi. V kolikor posnetek te možnosti ne ponuja, mentor deli zaslon z besedilom pesmi. 5. Mentor vodi udeležence v globlje teme oziroma bolj poglobljeno raziskovanje pesmi. Najprej se mentor prepriča, da udeleženci razumejo vsak verz pesmi. Udeleženci si v zvezke izpisujejo

	<p>neznane besede in jih prevedejo. Nato se lotijo poglobljene raziskave v smislu raziskovanja ozadja pesmi npr. vpraša kakšen je pomen pesmi, kakšni občutki udeležence preplavijo ob poslušanju pesmi, ali imajo v njihovi državi podobno pesem ipd.</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Mentor udeležence spodbudi k petju. To naredi tako, da na zaslonu deli besedilo pesmi in omogoči udeležencem, da sočasno s predvajanjem pesmi, pojejo. Pesem lahko pojejo tudi v obliki karaok (v kolikor obstaja takšen posnetek). Bolj sramežljivi udeleženci lahko mikrofone ugasnejo. 7. Mentor počasi zaključuje srečanje tako, da povzame srečanje (katere nove besede so se udeleženci naučili, kaj je želel s to pesmijo na udeležence prenesti ipd.) 8. Srečanje se zaključi tako, da mentor udeležence spodbudi k uporabi vsaj treh novih besed, ki so jih spoznali. V času do naslednjega srečanja naj udeleženci novo spoznane besede uporabijo pri vsakdanjih opravilih. 9. Naslednje srečanje se prične s podajanjem povratne informacije o danidomači nalogi.
<p>Prilagoditve na učenjena daljavo; na kaj moramo biti pozorni, možni izzivi</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pomembno je, da delo poteka v sproščenem vzdušju, da je skupina povezana, da se ne ocenjuje petje in da se udeleženci med seboj podpirajo in spodbujajo. 2. V primeru, da udeleženci delavnico spremljajo preko telefona je bolje, da se jim besedilo pesmi predhodno pošlje v tiskani obliki. 3. V primeru, da organiziramo le enkratno delavnico je potrebno zaključek delavnice prilagoditi. Mentor udeležencem ne da domače naloge, ampak jih spodbudi k temu, da že na tem srečanju nove besede uporabijo v stavkih.

Ime delavnice	Popolna slika
Metoda	Igrifikacija
Namen/cilji	Udeleženci se v sproščenem vzdušju in na bolj dinamičen način, skozi igroučijo novih besed in spoznavajo slovenski jezik. Na ta način se lahko učijo tudi zgodovine mesta, zapuščine.
Kratek opis	Udeleženci se s pomočjo igre naučijo določenih spretnosti, so zavzeti, aktivno povezani z vsebino in oblikujejo pozitiven odnos do učenja.
Orodje	videokonferenca (npr. Zoom, MS Teams ...), Miro board
Pripomočki	<ul style="list-style-type: none"> • list papirja • svinčniki, barvice, flumastri ...
Priporočeno število udeležencev	10
Trajanje	30 minut (odvisno od števila udeležencev)
Potek delavnice (po korakih)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mentor predstavi navodila za igro. 2. Udeleženci se pripravijo za ugibanje besed. Besedo morajo ugotoviti preden jim zmanjka časa ali pa določijo število poskusov ugibanja. 3. Mentor zapisuje črke, ki so v besedi in zraven tudi črke, ki jih v besedi ni. Besede nato za boljše razumevanje uporabijo v stavkih. 4. Mentor povzame srečanje (katere nove besede so se udeleženci naučili, kaj je želel s to igro na udeležence prenesti ipd.) 5. Srečanje se zaključi tako, da mentor udeležence spodbudi k uporabi vsaj treh novih besed, ki so jih spoznali. V času do naslednjega srečanja naj udeleženci novo spoznane besede uporabijo pri vsakdanjih opravilih. 6. Naslednje srečanje se prične s podajanjem povratne informacije o danidomači nalogi.
Prilagoditve na učenjena daljavo; na kaj moramo biti pozorni, možni izzivi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pomembno je, da delo poteka v sproščenem vzdušju, da je skupina povezana, da se ne ocenjuje kako dobro kdo zna že govoriti in da udeleženci sprejmejo drug drugega takšne, kot so. 2. Mentor mora biti pozoren na to, da v igri sodelujejo vsi prisotni. 3. V nadaljevanju bi se lahko udeleženci skušali postaviti v vlogo mentorja in si zamisliti besedo. Namesto ene besede lahko poskusijo uganiti besedno zvezo.

Ime delavnice	Poglobljeno učenje in spoznavanje sebe
Metoda	Pisanje »dvojnega« dnevnika
Namen/cilji	<p>Namen te metode je na individualnih srečanjih (svetovalnih oziroma podpornih) udeležence spodbujati k učenju slovenščine (jezika večinskega naroda) in zapisovanju občutkov in mnenj.</p> <p>S to metodo udeleženca (svetovanca) spodbujamo k analizi občutkov in mnenj, ki se razvijajo med samim srečanjem oziroma svetovanjem. Prav tako jih spodbudimo k poglobljanju vase in ozaveščanju ter izražanju občutkov in mnenj.</p> <p>Posreden namen delavnice je tudi v tem, da udeleženci, ki se učijo novega jezika (nivo njihovega predznanja je že na nivoju A2), krepijo kompetenco pisanja, bogatijo besedišče in spoznavajo ustrezne načine reagiranja v specifičnih življenjskih situacijah.</p>
Kratek opis	<p>Metoda predstavlja refleksijo pridobljenega znanja. Udeleženec v zadnjih minutah srečanja zapiše kaj se je naučil in kakšne občutke je ob tem doživljal, zapiše lahko tudi svoje mnenje ali dodatna razmišljanja.</p> <p>Zapis naredi po vnaprej pripravljenem predlogu npr. na levi strani lista zapiše refleksijo o tem kaj se je na tem srečanju naučil, na desni strani listapa zapiše svoje mnenje, razmišljanje, občutke ipd.</p>
Orodje	Videokonferenca (npr. Zoom, MS Teams ...)
Pripomočki	<ul style="list-style-type: none"> • Zvezek • PPT in gradivo • Primer zapisanega »dvojnega« dnevnika
Priporočeno število udeležencev	Individualno
Trajanje	120 minut
Potek delavnice (po korakih)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mentor udeležencu (svetovancu) predstavi temo srečanja. Tema naj bo prilagojena potrebam udeleženca (npr. sporazumevanje pri zdravniku). Nato mentor udeležencu preda znanje s področja izbrane teme –besedišče, dialogi ipd. 2. Predstavi mu metodo pisanja dvojnega dnevnika (deli primer enega zapisa). Prosi ga naj na levo stran lista A4 zapiše kaj se je naučil (nove besede, nove stavke), na desno stran pa naj zapiše občutke in razmišljanja, ki jih je imel ob tem srečanju. Lahko zapiše npr. tudi občutke o tem kako se je počutil ko je šel prvič k zdravniku, zakaj ne hodi k zdravniku, kaj ga ovira pri sporazumevanju pri zdravniku ipd. 3. Po zapisu dnevnika mentor posebno pozornost nameni popravkom zapisanega, analizi zapisanega in podpora udeležencu za naslednje primere, ki jih bo imel v vsakdanjem življenju. 4. Na srečanju mentor razvije pozitivno klimo in zaupno okolje. 5. Mentor ob zaključku srečanja pri udeležencu spodbudi razmišljanje o tem kaj se je na tem srečanju naučil.

Prilagoditve na učenjena daljavo; na kaj moramo biti pozorni, možni izzivi

1. Srečanje mora potekati v mirnem zaupnem okolju (brez motečih zunanjih dejavnikov).
2. Pozorni moramo biti tudi na to, da udeleženci (priseljenci) nimajovisoko razvite samozavesti in da se o občutkih težko pogovarjajo.

6. Metode učenja na daljavo za osipnike

Zgodnja opustitev šolanja je ovira za gospodarsko rast in zaposlovanje. Zavira produktivnost in konkurenčnost ter spodbuja revščino in socialno izključenost. Zaradi vse manjše delovne sile mora Evropa v celoti izkoristiti svoje človeške vire. Mladi, ki predčasno opustijo izobraževanje in usposabljanje, zagotovo nimajo dovolj znanja in spretnosti ter kvalifikacij. Soočajo se z večjim tveganjem brezposelnosti, socialne izključenosti in revščine.

Številne šole za izobraževanje odraslih imajo izkušnje s poukom za osipnike v programu Osnovna šola za odrasle. Zaradi COVID-19 ter zapiranja šol in javnih zavodov se je obstoječa učna kriza še povečala. Zaradi neurejenih socialnih in ekonomskih razmer je bilo kar nekaj udeležencev tega programa izključenih iz možnosti obiskovanja programa. Kljub temu bi se z organizacijo tečajev za tiste, ki imajo opremo doma, udeleženci lahko udeležili pouka preko Zooma. S takim pristopom zagotovo zagotovimo lažji prehod nazaj v šolo. Nekaterih primerov iz zbirke implementacij metod učenja za osipnike ne bi mogli izvesti kot aktivnost učenja na daljavo, saj te organizacije tudi med zaprtjem niso imele dovoljenja nacionalne agencije za poklicno izobraževanje in izobraževanje odraslih. Ter tudi zaradi nizkih digitalnih kompetenc udeležencev to ni bilo vedno mogoče.

Za poučevanje preko Zooma v času COVID-19 je bila na številnih šolah značilna predvsem nizka motivacija za sodelovanje, sodelovanje brez uporabe kamere ali celo mikrofona ter sodelovanje manjšega števila udeležencev. Učitelji/mentorji so udeležencem zagotovili veliko gradiva za samostojno učenje, vendar udeleženci tega programa nimajo visoko razvitih učnih kompetenc, zato ta metoda ni veliko prispevala k izboljšanju učnih rezultatov. Kot zelo produktivna se je izkazala individualna podpora prek Zooma ali drugih videokonferenčnih orodij, to je nudenje individualne učne pomoči. Pozitiven učinek je, da je tehnična pomoč prisotna pri večini učnih ur. To bo izboljšalo izvajanje programa.

6.1. Značilnosti in omejitve ciljne skupine

Mladi z nedokončano izobrazbo (osipniki) so ena najbolj ranljivih ciljnih skupin. Posamezniki, ki prihajajo iz socialno in ekonomsko šibkih družin, so bolj nagnjeni k osipu. Mladi, ki zapustijo izobraževalni sistem, preden pridobijo poklicno izobrazbo, se soočajo s številnimi izzivi. Poleg socialne ranljivosti in pomanjkanja podpore za nadaljevanje izobraževanja jim primanjkuje tudi spretnosti, ki bi jim pomagale premagati trenutni položaj. Zaradi pomanjkanja osnovne izobrazbe nimajo funkcionalne pismenosti, posledično imajo manj zaposlitvenih in ekonomskih priložnosti. Zaradi pomanjkanja številnih kompetenc, s katerimi bi lahko

konkurirali na trgu dela, težje najdejo zaposlitev, kar povzroča frustracije, (osebno) nezadovoljstvo, pomanjkanje motivacije ter občutek odtujenosti in manjvrednosti.

Obstajajo štiri glavne kategorije značilnosti osipnikov: demografske, socialne in družinske, deviantno vedenje v družbi in v šoli. Nekatere pogostejše značilnosti osipnikov so etnična pripadnost, nizek socialno- ekonomski status, izhajanje iz enostarševske družine, visoka stopnja absentizma (izostankov od pouka), disciplinske težave, ponavljanje razreda, nizka učna uspešnost in slabi rezultati preizkusov znanja. Pri odločitvi učenca/mladostnika za opustitev šolanja je pomembna vloga družine in vpliv vrstnikov. Osipniki pa so pogosto tudi podhranjeni otroci ali otroci, ki morajo zaradi slabega okolja in socialne izključenosti hoditi na delo.

Osip se kaže zlasti v nerazvitih državah in državah v razvoju, kjer je pojav opazen med zadnjimi leti osnovne in srednje šole. V industrijsko razvitih državah se osip pojavi v terciarnem izobraževanju ali univerzitetnem študiju.

Osip lahko razvrstimo: glede na trajanje (začasno ali dokončno – nekateri učenci/mladostniki se po določenem obdobju vrnejo v učilnico, drugi pa dokončno zapustijo izobraževalni sistem), glede na obseg (v nekaterih primerih osip ni podan v celoti zaradi prestopa učenca/mladostnika v drugo izobraževalno ustanovo), glede na trenutek, v katerem se pojavi (to je odvisno od poti, ki jo je učenec/mladostnik ubral ter dosežene stopnje izobrazbe: predšolska, osnovnošolska, srednješolska, terciarna ali univerzitetna).

Za osip obstajajo različni vzroki, ki pojasnjujejo ta pojav. Dva glavna vzroka sta znotraj šole in izven šole. Znotraj šole so povezani z notranjimi dejavniki učenca/mladostnika. Med njimi so: vedenjske težave, težave z učenjem, čustvene motnje, pomanjkanje motivacije in/ali zanimanja, aktivno družabno življenje po šolskih dejavnostih, slaba identifikacija s šolo, nizka uspešnost, ponavljanje. Izven šole – zunanji, socialno-ekonomski vzroki: vključevanje v delo (zaradi ekonomskih težav družine učenec/mladostnik vidi potrebo po delu in zato opusti šolo), nosečnost, starši, ki imajo nizka pričakovanja glede poklicnega izobraževanja, starši brez dosežene izobrazbe, pomanjkanje stalnega prebivališča, nezadostni dohodki doma, oddaljenost šol (otroci morajo prepotovati več kilometrov, dokler ne pridejo na cilj, kar vpliva na redno obiskovanje pouka), izostanek drugih sorodnikov, malo pogovora o šoli.

Tisti, ki niso vključeni v izobraževalni sistem, so del brezposelnih in socialno izključenih skupin. Prav tako so lahko del kriminalnih in nasilnih skupin. Pomanjkanje izobrazbe moškim in ženskam preprečuje, da bi se rešili revščine, saj nimajo duševnih ali telesnih sposobnosti, da bi si prizadevali za stabilno in dobro plačano delo. Posledično se zmanjša razvoj gospodarstva.

6.2. Motiviranje ciljne skupine za pristop k aktivnostim učenja na daljavo

Osipniki, ki se končno odločijo za nadaljevanje izobraževanja in vrnitev v izobraževalni sistem, imajo za to dovolj motivacije. Običajno to storijo, ker so ugotovili, da bodo s dokončno osnovno ali srednjo šolo dobili kakršno koli ali boljše zaposlitev. Včasih je to takrat, ko so si opomogli od družinskih težav ali hudih nesreč, ki so se jim zgodile in so jih pripeljale do

opustitve šolanja. Bistvo je, da ko se osipnik odloči končati šolo, mu to običajno uspe.

Ciljna skupina udeležencev aktivnosti učenja na daljavo se mora počutiti motivirano za učenje, zato je zelo pomembno ustvariti okolje, v katerem se ti udeleženci počutijo varne in sprejete.

Uporabimo lahko naslednje pristope:

- Uporaba poznanih digitalnih platform in orodij (Viber, Facebook Messenger)
- Učenje ali pomoč pri uporabi novih digitalnih orodij in platform (npr. konferenca Zoom)
- Delo v skupinah: različno napredovanje udeležencev
- Spodbujanje medsebojne pomoči – tisti, ki napredujejo hitreje, pomagajo tistim, ki napredujejo počasneje
- Udeleženci sodelujejo pri oblikovanju učnih vsebin.

6.3. Metode učenja na daljavo za osipnike

Ime delavnice	KROG VPRAŠANJ
Metoda	SAMO VPRAŠANJA
Namen/cilji	Pridobiti zanimanje udeležencev za vsako temo in vaditi komunikacijske spretnosti
Kratek opis	Udeleženci se pogovarjajo samo na podlagi vprašanj
Orodje	Zoom
Pripomočki	/
Priporočeno število udeležencev	4-6
Trajanje	Največ 15 minut
Navodila za izvedbo delavnice po korakih	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mentor izbere temo (zgodovina, geografija...) in deli besedilo, kratek videoposnetek ali film o izbrani temi. 2. Mentor na kratki zgodbi predstavi primer, kako sestaviti vprašanje (postavi nekaj vprašanj zaporedoma). 3. Udeleženci v 10 minutah pripravijo vprašanja, pri čemer za oblikovanje vprašanja uporabijo informacije, ki so jih našli na internetu. 4. Mentor spremeni pogled udeležencev v pogled iz učilnice (nastavitev v Zoom – Immersive view) 5. Določi smer gibanja udeleženca (v smeri urinega kazalca) in določi pravila komunikacije

Prilagoditve na učenje na daljavo; na kaj moramo biti pozorni, možni izzivi...	V primeru, da udeleženec ni navdušen, lahko dvakrat preskoči postavljanje vprašanj, preden izpade iz igre.
--	--

Ime delavnice	IZOBRAŽEVALNA KUHINJA
Metoda	Demonstracija
Namen/cilji	Učenje/dosežki, organizacija, socializacija, sodelovanje, povezanost skupine
Kratek opis	Udeleženci se v kuhinji učijo skozi delo, dosegajo povezanost, spoznavajo različne regionalne stile kuhanja in uživajo v raznolikosti.
Orodje	Zoom, MS Teams
Pripomočki	Sestavine, lonci, kuhinjska oprema
Priporočeno število udeležencev	6-8
Trajanje	4 ure
Navodila za izvedbo delavnice po korakih	<p>*Mentor udeležence vnaprej seznanjeni s sestavinami in receptom</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Pozdrav udeležencem 2. Lomljenje ledu - razdelitev v skupine po začimbah - udeleženci izberejo regionalno začimbo, nato pa serazdelijo v skupine/sobe 3. Podajanje navodil 4. Razdelitev po skupinah in izbiranje sestavin ter receptov – udeleženci lahko zamenjajo dve sestavini. 5. Mentor daje navodila in spremlja skupine in proces 6. Med kuhanjem se udeležence spodbuja, da delijo občutke, čustva in zgodbe. 7. Udeleženci skupaj jedo in razmišljajo o izkušnjah
Prilagoditve na učenje na daljavo; na kaj moramo biti pozorni, možni izzivi...	Vsi bi morali delati z enakim tempom Preverjanje alergij Mentor mora imeti kuharsko znanje

Ime delavnice	RAZGLEDNICA ZA V PRIHODNOST
Metoda	METODA OPAZOVANJA, ZAZNAVANJA IN ČUSTVOVANJA
Namen/cilji	S pisanjem razglednice/pisma svojemu bodočemu jazu, se udeleženci zavedajo, zakaj (ne) študirajo in spoznajo, kako jim lahko študij pomaga pri doseganju življenjskih ciljev. Cilj je spodbuditi udeležence za načrtovanje svoje prihodnosti in doseganje ciljev pri učenju.
Kratek opis	To metodo se pogosto uporablja, predvsem na začetku intervencije. Metodo je mogoče uporabiti na več načinov: po elektronski pošti, z razglednico, s pismom itd. Udeležencem se zdi pisanje samim sebi zabavno in malo zahtevno, vendar so navdušeni, da bodo nekoč v prihodnosti dobili nazaj svoja pisma. Metoda se uporablja za izboljšanje sposobnosti udeležencev, da gledajo naprej in dosegajo cilje. Nagrada pride, ko dobijo nazaj lastno besedilo in imajo možnost razmisliti o lastnem procesu učenja/razvoja.
Orodje	Zoom
Pripomočki	Futureme.org
Priporočeno število udeležencev	Brez omejitev
Trajanje	30 – 60 minut
Navodila za izvedbo delavnice po korakih	Udeleženci si izberejo razglednico iz zbirke z različnimi motivi in barvami. Udeležencem naročite, naj sami sebi napišejo razglednico, ki jo bodo prejeli v prihodnosti. Obstaja tudi možnost, da udeleženci sami sebi pošljejo elektronsko sporočilo.
Prilagoditve učenja na daljavo: na kaj moramo biti pozorni, morebitne ovire ...	<ul style="list-style-type: none"> • Navodila za mentorje • Primer navodil za udeležence

Ime delavnice	ROSEHIP (ŠIPEK)
Metoda	Vaje za razvoj refleksije in premagovanje odtujenosti
Namen/cilji	Spodbuditi proces refleksije, podpirati razvoj analitičnega in refleksivnega mišljenja ter omogočiti uporabo življenjskih izkušenj pri nadaljnjem razvoju.
Kratek opis	Ta vaja temelji na prispodobni šipka in učencu omogoča refleksijo in sodelovanje s pomočjo ustvarjalnega orodja.
Orodje	Vsako spletno konferenčno orodje
Pripomočki	Papir, svinčniki ali markerji ali barvice, pametni telefon
Priporočeno število udeležencev	Poljubno
Trajanje	Do 60 min
Navodila za izvedbo delavnice po korakih	<p>1. Udeležence prosite, naj vzamejo list papirja, markerje ali svinčnike in narišejo šipek s trnjem na steblu in jasno vidnim cvetnimi listi v popkih.</p> <p>- Šipek ima lahko poljubno število cvetnih listov in trnov. Pri tem pa morajo upoštevati, da:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Vsak trn pomeni neko težavo (dejavnik tveganja) v njihovem življenju. Ob vznožju trna prosite učence, naj napišejo ključno besedo, ki označuje težavo, s katero sesočajo, na konico trna pa kaj jim bo pomagalo premagati to težavo (zaščitni dejavnik). Dolžina trnja lahko označuje stopnjo težavnosti. b) Vsak cvetni list pomeni, kako lahko učenci uporabijo svoje prednosti in predhodne izkušnje pri spopadanju zomenjenimi težavami za nadaljnje uresničevanje in doseganje svojih ciljev. <p>2. Udeležence prosite, naj si vzamejo premor za razmislek, analizirajo izkušnjo in zapišejo najpomembnejše vidike šipka.</p> <p>3. Udeležence prosite, naj v paru ali v trojicah delijo to, kar so ustvarili.</p>
Prilagoditve učenja na daljavo: na kaj moramo biti pozorni, morebitne ovire...	Preverjanje, ali so vsi pripravljeni – didaktični pripomočki

Ime delavnice	POKAŽI IN POVEJ
Metoda	METODA OPAZOVANJA, ZAZNAVANJA IN ČUSTVOVANJA
Namen/cilji	Boljše medsebojno spoznavanje, povezovanje skupine, metoda se lahko uporabi kot spodbuda
Kratek opis	Udeleženci naj pred videoklicem fotografirajo enega od svojih osebnih predmetov. Med video klicem morajo udeleženci ugibati, katera fotografija pripada komu.
Orodje	Zoom, Teams
Pripomočki	Kamera/telefon Predloga Pokaži in povej https://www.mural.co/templates/show-and-tell
Priporočeno število udeležencev	5-10
Trajanje	Največ 45 minut
Navodila za izvedbo delavnice po korakih	<p>Prosimo udeležence, naj pred videoklicem posnamejo fotografijo enega od svojih osebnih predmetov in jo naložijo na računalnik za kasnejši lažji dostop.</p> <p>Nato v programu Mural ustvarite stensko poslikavo iz predloge Pokaži in povej in jo pripravite za deljenje med sejo.</p> <p>Prosimo vse, naj naložijo fotografijo svojega osebnega predmeta v Muralu – imen udeležencev ob njihovih osebnih predmetih šene dodajate.</p> <p>Izmenično ugibajte, kateri predmet pripada komu in zakaj. Druga možnost: fotografirajte svoje čevlje, obrok, naložite najljubšo glasbo itd. In naj drugi ugibajo, komu pripada.</p>
Prilagoditve učenju na daljavo: na kaj moramo biti pozorni, morebitne ovire...	<ul style="list-style-type: none"> • Udeleženci ne naredijo fotografijo vnaprej ali pa nimajo fotoaparata. • Udeleženci lahko fotografije poiščejo na internetu. • Lahko se izvede s glasbo itd. • Delavnico lahko uporabimo kot spodbudo za širše teme (vrednote, sočutje, osebnost, kako narediti kakovostno fotografijo).

Ime delavnice	VREDNOTE V NAŠEM ŽIVLJENJU
Metoda	UČENJE SKOZI POGOVOR
Namen/cilji	<ul style="list-style-type: none"> - opredelitev vrednot - prepoznavanje predsodkov in stereotipov - povezovanje s človekovimi pravicami in svoboščinami, obvladovanje osnovnih pojmov - seznanitev z zgodovinskimi dogodki (vojne, suženjstvo, rasizem...) in osebnostmi, kršitvami pravic
Kratek opis	<p>Udeleženci razmišljajo o pomenu lastnih vrednot, delo v parih jim omogoča, da predstavijo svoja mnenja in opažanja ter hkrati spoznajo, kako drugačno mnenje vpliva nanje in zakaj.</p> <p>Osvojene temeljne pojme, zgodovinske dogodke, osebnosti in kršitve človekovih pravic povežejo s pomočjo primerov (poglobijo svoje predstavljene zgodbe), ki so bili izpostavljeni meddelom v parih.</p>
Orodje	ZOOM aplikacija
Pripomočki	Youtube filmček
Priporočeno število udeležencev	8
Trajanje	60 min (delavnico je mogoče razdeliti na več delavnic glede na temo)
Navodila za izvedbo delavnice po korakih	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mentor naredi kratek uvod o vrednotah (poudari svojo – pove, kaj mu veliko pomeni in poimenuje vrednoto iz povedanega). K razmisleku povabi tudi druge. 2. Udeleženci si ogledajo kratek nemi film. Pomembno je, da filmne vsebuje govora ali podnapisov, da si lahko vsak udeleženec ustvari svoje mnenje o filmu. 3. Udeleženci so razdeljeni v pare v e-učilnice, da drug drugemu povedo, kako so videli zgodbo filma. Na koncu poskušajte poimenovati eno ali dve vrednoti iz predstavljenih zgodb. 4. Udeleženci se vrnejo v e-učilnico. S pomočjo Mentimetra zapišejo vrednote, ki so jih izbrali pri delu v parih (mentor naredi print screen Mentimetra). 5. Mentor napisane vrednote poveže z npr. temeljnimi človekovimi pravicami ali čim drugim (svobodi doda nasprotni pomen – prisila, npr. suženjstvo poveže s prepovedjo prisilnega dela in pove zgodbo o zgodovinskem dogodku).
Prilagoditve učenja na daljavo: na kaj moramo biti pozorni, morebitne ovire...	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pridobiti zanimanje »motečega« udeleženca – najdemo povezavo med predstavljeno vsebino in vedenjem udeleženca. Stična točka, ki bo omogočila motivacijo udeleženca za spremljanje aktivnosti. 2. Neaktivno skupino lahko spodbudimo z lastnimi primeri, prilagojenimi ciljni skupini (npr. naši dogodki v najstniških letih). 3. Temo lahko prilagodimo različnim učnim uram: zgodovine, psihologije... Lahko se zaključi tudi z refleksijo.

7. Metode učenja na daljavo za podeželsko prebivalstvo

Za območje podeželja bi moralo biti na voljo veliko možnosti za učenje na daljavo za obravnavano ciljno skupino. Kljub temu je dejansko stanje na področju učenja na daljavo povsem drugačno. Glavni razlog je podoben kot pri ostalih ranljivih ciljnih skupinah – nezadostno poznavanje informacijsko komunikacijske tehnologije in slabša internetna pokritost. Podeželje je bilo tudi v zgodovini revnejše v primerjavi z mestom, zato številni prebivalci podeželja še danes nimajo potrebne informacijsko komunikacijske tehnologije (IKT). Nekateri mlajši pripadniki podeželja so kljub temu dobro opremljeni in spretni z uporabo IKT. Obenem so tudi zainteresirani za sodelovanje v spletnem izobraževanju. Razlog se skriva v tem, da jim je učenje na daljavo bolj priročno, saj se jim ni potrebno peljati od doma v mesto. Pri starejših osebah, ki predstavljajo večino prebivalstva s podeželja, pa se pojavljajo večje težave pri njihovem vključevanju v dejavnosti, ki so povezane z računalniško tehnologijo.

7.1. Značilnosti in omejitve ciljne skupine

Vaške skupnosti so homogene in se od mestnih razlikujejo po velikosti območja ter po številu prebivalcev. Ker je na podeželju prebivalstvo po številu manjše, se ljudje med seboj bolje poznajo in imajo bolj osebne oziroma intimnejše stike drug z drugim. Kljub temu, je pogostost interakcij na podeželju manjša kot v mestih, vendar pa je raven interakcij stabilnejša in kontinuirana. Družina zadovoljuje potrebe svojih članov, kjer so v ospredju izkušnje, skupni cilji, običaji in tradicije, ki predstavljajo osnovo enotnosti med prebivalci podeželja. Ljudje iz podeželja so v tesnem stiku z naravo, saj se veliko njihovih vsakodnevnih aktivnosti dotika dela z naravo, živalmi in podobno. Zemlja je zanje pomembno naravno bogastvo, saj se zavedajo, da so od nje odvisni pri preskrbi s hrano, obleko in navsezadnje z zavetjem. Kmetijstvo tako predstavlja temeljno gospodarsko dejavnost podeželskega prebivalstva, kjer je velikokrat v ospredju potreba po medsebojnem sodelovanju in pomoči. Zaradi narave dela so tako v kmetijsko dejavnost vpete celotne družine.

Potrebno je izpostaviti pomanjkanje stalnega dohodka, visoko povprečno starost, nizko stopnjo izobrazbe, zanemarjeno arhitekturno dediščino, pomanjkljivo zagotavljanje osnovnih storitev in infrastrukture, neurejeno premoženjsko stanje (zemljiške knjige, nepremičnine), ki povzročajo opuščanje podeželja ter izgubo mlajšega aktivnega prebivalstva.

7.2. Motiviranje ciljne skupine, da pristopi k dejavnostim učenja na daljavo

Ob izpolnitvi vseh predpogojev, kot sta dobra in učinkovita sistemska pokritost z internetnim signalom ter imetje in uporaba ustrezne informacijsko – komunikacijske tehnologije, bi bilo podeželsko prebivalstvo bolj motivirano za vključitev v dejavnosti učenja na daljavo. Še posebej bi bilo učinkovito učenje na daljavo iz področja kmetijske dejavnosti, saj lahko

tovrstno znanje takoj uporabijo v praksi. To predstavlja zadostno motivacijo za tiste, ki iz podeželja še niso odšli v mesta. V zadnjem času pa se mnogo ljudi, predvsem v času po upokojitvi, tudi priseli na podeželje. Običajno so to posamezniki usposobljeni za informacijsko-komunikacijsko tehnologijo z motivacijo in potrebo po novem znanju.

7.3. Metode učenja na daljavo za osebe iz podeželja

Ime delavnice	DAJANJE POVRATNE INFORMACIJE
Metoda	Vodena razprava
Namen/ cilji	Udeleženci se po načelih mikroučenja naučijo osnov podajanja povratnih informacij.
Kratek opis	Spodaj zapisana spletna stran je dostop do aplikacije, kiučiteljem v izobraževanju odraslih omogoča, da se hitro naučijo osnov dajanja povratnih informacij učencem. Uporablja se načela mikroučenja.
Orodje	Zoom, MS Teams
Pripomočki	https://web.edapp.com/
Priporočeno število udeležencev	3-6
Trajanje	60-90
Potek delavnice (po korakih)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Odprite spletno stran https://web.edapp.com/ 2. Kliknite na USE AN INVITE CODE. Vnesite kodo: DIDO in kliknite na puščico. 3. Izpolnite kratek obrazec. Navedite e-poštni naslov in ustvarite geslo. Kliknite na REGISTER MY ACCOUNT. 4. Kliknite na FEEDBACK IN ADULT EDUCATION. 5. Začnite s tečajem: FROM TEACHER TO STUDENT part 1 (zatem lahko sledite tudi 2. In 3. Delu) 6. Kliknite na START LESSON 7. Sledite navodilom v tej mikro lekciji.
Prilagoditve na učenje na daljavo; na kaj moramo biti pozorni, možni izzivi	Verjetnost pojavljanja težav med udeleženci iz podeželja, saj mnogi med njimi nimajo osnovnedigitalne izobrazbe.

Ime delavnice	ENA, DVE, TRI, PRODANO!
Metoda	Predstavitev
Namen/ cilji	Udeleženci ob pomoči različnih internetnih orodij (PowerPoint, Prezi ipd.) v skupini pripravijo predstavitev izbranega izdelka v smislu reklame, pri čemer jih ostali poslušajo in ocenjujejo njihovo predstavitev. Cilj je, da se udeleženci naučijo, na kaj vse morajo biti pozorni pri predstavitvi izdelka, kako pritegniti poslušalce, kako biti čim bolj zanimiv govorec in drugo.
Kratek opis	Metoda omogoča udeležencem, da v parih ali trojkah naredijo "reklamo" oziroma predstavitev za določeno storitev ali izdelek. Poslušalci predstavljajo komisijo, ki ocenjuje njihovo predstavitev po vnaprej določenih kriterijih. Z vsako predstavitvijo so udeleženci bolj pozornina svoje in na napake drugih, ter na dobre strani posameznih predstavitev.
Orodje	Video konferenca (npr. Zoom, MS Teams ...)
Pripomočki	Po potrebi PowerPoint, Prezi..
Priporočeno število udeležencev	6 – 8
Trajanje	90 min
Potek delavnice (po korakih)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mentor predstavi navodila za predstavitve izdelkov ali storitve v smislu reklame in kriterije ocenjevanja posameznih predstavitev. Kriterije ocenjevanja objavi npr. v 'Chat' (pogovor) ali v obliki datoteke, ki mora biti vsem dostopna. 2. Mentor razdeli udeležence v pare oziroma trojke. Pare/ trojke razdeli v posamezne "sobe" v spletnem orodju (npr. Zoom). Udeleženci pripravijo predstavitve, ki jih nato pred ostalimi predstavijo. 3. Mentor po potrebi pomaga vsakemu paru/ trojki. 4. Ko so vsi pripravljeni, mentor pokliče prvi par/trojko, da izvede predstavitev izdelka ali storitve. Ostali medtem poslušajo, opazujejo in ocenjujejo po vnaprej podanih kriterijih. Po koncu vsake predstavitve, vsak pove eno izmed stvari, ki je bila dobra in eno, ki bi jo lahko izboljšali. Oceno – pohvalo, slabost poda tudi mentor.
Prilagoditve na učenje na daljavo; na kaj moramo biti pozorni, možni izzivi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Udeleženci se morajo med seboj že malo bolj poznati, saj je lahko za marsikoga nastop pred drugimi naporen. Zato se oblikujejo v skupine, po želji pa lahko udeleženci naredijo predstavitev individualno. 2. Mentor mora že v začetku opozoriti, da ne smejo udeleženci dajati komentarjev glede na osebnostne lastnosti, temveč zgolj objektivna dejstva vezana na predstavitev. 3. Mentor mora imeti že vnaprej pripravljene kriterije ocenjevanja predstavitve.

Ime delavnice	ZNAMENITOSTI
Metoda	Videoposnetek ali katalog
Namen/ cilji	Spodbujanje mladih iz podeželja k raziskovanju kulturne dediščine, spoštovanju tradicije in promociji lokalnega okolja s pomočjo znanja in spretnosti IKT.
Kratek opis	Udeleženci raziskujejo kulturno dediščino. Srečajo se na 3 delavnicah. Končni izdelek je videoposnetek ali katalog.
Orodje	Zoom, Canva, Program Photos (za izdelovanje videoposnetka)
Pripomočki	Fotoaparati/ kamera (lahko na telefonu); fotografije lokalnega okolja, znamenitosti
Priporočeno število udeležencev	6
Trajanje	3 delavnice – vsaka po 45 minut
Potek delavnice (po korakih)	<p>Delavnica 1: Korak 1: Mentor predstavi cilj delavnic, pojasni določena pravila, predstavi lokalne znamenitosti s pomočjo IKT. Korak 2: Udeleženci izberejo določene posebnosti svojega lokalnega okolja (npr. hrano, naravne in kulturne zanimivosti, običaje ...), znamenitost pa katalogizirajo ali posnamejo.</p> <p>Delavnica 2: Korak 3: V parih se pogovarjajo o temi. Informacije o temi poskušajo poiskati preko interneta. Mentor lahko udeležencem predlaga, naj fotografirajo in združijo vire informacij z osebnimi/ družinskimi/ javnimi zgodbami itd., ter vključijo povratne informacije/ komentarje drugih ljudi iz lokalnega okolja. Korak 4: Izdelovanje kataloga ali videoposnetka.</p> <p>Delavnica 3: Predstavitev izdelkov.</p>
Prilagoditve na učenje na daljavo; na kaj moramo biti pozorni, možni izzivi	Udeleženci morajo imeti določene spretnosti in znanja spodročja računalništva in montaže videoposnetkov. Potrebno je znanje in IK tehnologija in orodja, za snemanje videoposnetkov in njihovo prikazovanje drugim ljudem iz lokalnega okolja v živo ali prek spleta. Znati morajo uporabljati Blog, Vlog in/ali YouTube.

Ime delavnice	UPRAVLJANJE ČASA
Metoda	Metoda analiziranja
Namen/ cilji	Izboljšano posameznikovo upravljanje s časom, da bi le-tega učinkoviteje uporabili.
Kratek opis	Cilj orodja je, da učenec spozna kako sam porabi svoj čas in česa se lahko loti, da bo čas učinkoviteje uporabil.
Orodje	Zoom
Pripomočki	Vprašalniki (spletni ali v papirnati obliki), Excel
Priporočeno število udeležencev	6
Trajanje	3 delavnice po 45 minut
Potek delavnice (po korakih)	<p>Učenec izpolni obrazec "Kako porabljate svoj čas", kar mora izpolnjevati cel teden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Učenci spremljajo svoje dejavnosti vsako uro. Pomembno je, da zapišejo, kako so dejansko porabili svoj čas, kaj so počeli in kako so to počeli. <p>Mentor se pogovori poročilu, ki ga je pripravil učenec.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kaj menite o svojem porabljenem času v tem tednu? - Ali obstaja dejavnost, za katero ste porabili več (alimanj) časa, kot bi si želeli? <p>Učenec izpolni poročilo o porabi časa v Excelu. Na podlagi urnika, ki ga je izpolnil v 1. koraku, oceni povprečni čas, ki ga porabi za spanje, za delo in za prosti čas v enem dnevu. List nato izračuna količino časa, ki ga imajo učenci še na voljo za učenje.</p> <p>Analiziranje, kaj bi učenci spremenili v 4 kategorijah: socialni, osebni, poklicni in zdravstveni način.</p> <p>Na podlagi znanja, ki so ga učenci do zdaj zbrali o načinu preživljanja časa, načrtujejo, kako bodo preživeli naslednji teden – organizirajo svoj čas.</p> <p>Ob koncu vsakega dneva učenec zapiše kratko refleksijo.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ali sem ve dejavnosti izvedel, kot sem načrtoval? Če je odgovor pritrdilen, katere ukrepe si izvedel, da bi se prepričal, da se boš držal svojega načrtovanja? Če ne, kaj je bil razlog, da vaš dan ni potekalskladno z načrtom? - Katere ukrepe bi lahko izvedli, da bi se držali svojega načrtovanja?
Prilagoditve na učenje na daljavo; na kaj moramo biti pozorni, možni izzivi	

Ime delavnice	TRIZ
Metoda	Kreativno reševanje problemov
Namen/ cilji	Razvijanje ustvarjalnega razmišljanja in uporaba sistematičnega pristopa k reševanju problemov.
Kratek opis	Izvedba možganske nevihte, kako uporabiti katerokoli stvar ali predmet z uporabo domišljije udeležencev.
Orodje	Zoom
Pripomočki	Papir, pisalo
Priporočeno število udeležencev	6-10
Trajanje	45 min
Potek delavnice (po korakih)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mentor pokaže izbran predmet in prosi udeležence, da predlagajo 20 primerov uporabe tega predmeta v vsakdanjem življenju (vključno z nerealnimi načini). Udeleženci to storijo individualno. 2. Udeleženci se pogovorijo o rezultatih. Po 10 minutah vsi udeleženci delijo svoje ideje s skupino in proslavijo stvarjalnost drug drugega.
Prilagoditve na učenje na daljavo; na kaj moramo biti pozorni, možni izzivi	Metoda se lahko uporablja za reševanje problemov. V tem primeru udeleženci ponudijo nek problem, ki zahteva rešitev. Reševanje problemov lahko razvrstimo v kategorije (zabavno, nerealno, ustvarjalno, realistično,...). Možno je delo v parih.

Ime delavnice	JA, IN
Metoda	Izobraževalna didaktična igra
Namen/ cilji	Udeleženci se učijo skozi igro, ki jo je navdihnila improvizacijska komedija.
Kratek opis	Udeleženci usklajeno in moderirano obravnavajo različne teme, povezane z učno uro.
Orodje	Zoom, MS Tools
Pripomočki	Seznam tematik ali pojmov
Priporočeno število udeležencev	3-6
Trajanje	45-60 min
Potek delavnice (po korakih)	<ol style="list-style-type: none"> Po predavanju so udeleženci seznanjeni s pravili in navodili. Udeleženci začnejo s temo in nadaljujejo drug za drugim, dokler se ne izteče vnaprej določen čas ali dokler niso uporabljeni vsi izrazi/tematike.
Prilagoditve na učenje na daljavo; na kaj moramo biti pozorni, možni izzivi	<p>Mentor preverja ali so bila pravila upoštevana in ali so bile uporabljene vse tematike oz. pojmi.</p> <p>Udeleženci morajo biti vseskozi zbrani, da si zapomnijo podrobnosti in tako nadaljujejo igro.</p>

8. Zaključek

Strategije in metode učenja na daljavo za ranljive odrasle, predstavljene v e-priročniku, so pilotno testirali strokovnjaki projektnih partnerjev.

Pilotne izvedbe so zagotovile močan preizkus potenciala učenja na daljavo v sodelujočih organizacijah. Pilotne izvedbe so razkrile tudi ključne omejitve učenja na daljavo, vključno s predpogojem ustreznih digitalnih veščin, računalniško opremo in internetno povezavo za izvajanje učenja na daljavo, težave pri izvajanju tradicionalne metode praktičnega učenja na daljavo in boj osebja, navajenega na pouk v razredu.

Učenje na daljavo lahko odpravi številne ovire usposabljanja ranljivih odraslih. Učečim omogoča izbiro časa, ritma in kraja, ki je združljiv s službenimi in družinskimi obveznostmi. Razširitev ponudbe usposabljanja odraslih z učenjem na daljavo ima pomembne prednosti. Zlasti učenje na daljavo pomaga doseči veliko večje število učečih se.

Glede na rezultate evalvacije lahko sklepamo, da predstavljene strategije in metode učenja na daljavo rešujejo vprašanja vključevanja in zagotavljajo, da lahko učenje na daljavo koristi vsem odraslim, vključno z odraslimi z nižjimi digitalnimi veščinami in omejenim dostopom do računalniških in internetnih zmogljivosti.

Strategije in metode, razvite v projektu, lahko pomagajo odpraviti obstoječe omejitve za uresničitev celotnega potenciala učenja na daljavo.

Učitelji, mentorji in svetovalci v izobraževanju odraslih, ki so sodelovali pri pilotnih izvedbah učenja na daljavo, menijo, da lahko le-to postane pomembna značilnost učenja odraslih.

Vendar evalvacija poudarja tudi nekatere pomembne omejitve, ki jih bo treba obravnavati za razširitev dostopa do možnosti učenja na daljavo in omogočanje veči ranljivim odraslim, da sodelujejo pri aktivnostih izobraževanja na daljavo:

- ✓ Razvijanje osnovnih digitalnih spretnosti je ključnega pomena za vključevanje učenja na daljavo, zlasti pri ranljivih odraslih.
- ✓ Motiviranje udeležencev je ključnega pomena za to, da pri učenju na daljavo vztrajajo. Učenje na daljavo poleg osnovnih digitalnih veščin zahteva avtonomijo in samomotivacijo.
- ✓ Razširitev nabora spletnih tečajev je ključnega pomena za bolj vključujoče učenje na daljavo.
- ✓ Usposabljanje učiteljev, mentorjev in svetovalcev v izobraževanju odraslih, za učinkovito izvajanje dejavnosti učenja na daljavo je pomembno za dvig kakovosti

aktivnosti učenja na daljavo. Osebe, ki je vajeno predavanja v živo, mora biti opremljeno za izvajanje aktivnosti učenja na daljavo.

Mag. Maja Radinovič Hajdič, Ljudska univerza Jesenice